

TRIMITAS

Šaulių
gretos
didėja

Patvirtinta Lietuvos
šaulių sąjungos
dešimtmečio
veiklos strategija

9771392475004

1,99 €

PALAIKAU PULSĄ

Lietuvos įstaigų ir įmonių
pirmosios pagalbos
varžybos

05 01
KAUNO SANTAKA

ORGANIZATORIAI

PARTNERIS

Teikti pirmąją pagalbą turi mokėti kiekvienas.

Burk organizacijos komandą iš 3 narių.

Registruokis į pirmosios pagalbos varžybas iki 04 01.

Varžykis užduotyse ir atnaujink įgūžius.

Registruokis: bit.ly/palaikaupulsa

2024 M. NR. 3 (1383)
TIRAŽAS 1000 EGZ.

©„TRIMITAS“, 2024
LEIDINIO INDEKSAS 5291.
ISSN 1392-4753

LIETUVOS ŠAULIŲ ŽURNALAS

TRIMITAS

ŠIAME NUMERYJE:

- 2 LŠS KRONIKA
Patvirtinta Lietuvos šaulių sąjungos dešimtmečio veiklos strategija
- 4 VARŽYBOS / VAIDA PELECKIENĖ
„Šauliukai“ parodė, ko yra verti
- 8 VARŽYBOS / EDITA VEŽBICKAITĖ
„Nepriklausomybės taurė 2024“ – beveik tris dešimtmečius gyvuojanti tradicija
- 10 VIENA IŠ MŪSŲ / DOVILĖ PUKERTAITĖ
Vaida Grigelytė: „Užuot naktį šilčiau miegojusi savo lovoje, renkuosi padėti savo tėvynei“
- 12 IŠMOKTOS PAMOKOS / EDUARDAS KLIMENKA, GABRIELIUS E. KLIMENKA
Pailsėjęs žygeivis – džiaugsmingas žygeivis
- 14 PARAMEDIKO UŽRAŠAI / A. BOGDELYTĖ, D. KAVALIAUSKAITĖ
Asmeninė šaulio vaistinė: dviejų dienų pratyboms
- 16 PARAMEDIKO UŽRAŠAI / ANDRIUS ČERNIAUSKAS
Kam reikia tų neštuvų, aš stiprus ir taip nunešiu...
- 18 GINKLAS / VALDAS KILPYS
Vieno pistoleto istorija. TT.
- 20 TEISINGUMO PRINCIPAS / RŪTA KAZILIŪNAITĖ
„P..., the Hague is waiting for you!“ Tačiau kas laukia Hagoje ir ar tikrai būtent Hagoje?
- 22 NUOMONĖ / VALDAS KILPYS
Žirgas ar arklis, kastuvas ar kalavijas?
- 24 GINKLO BROLIAI / LINA VAITIEKŪNAITĖ
Kitą generolo Jono Žemaičio asmenybės pusę atskleidžia artimųjų pasakojimai, laiškai ir nuotraukos
- 26 SAJA
Jaunieji saugumo ir gynybos lyderiai, jus kviečia NATO
- 28 V. PUTVINSKIO-PŪTVIO KLUBAS / STASYS IGNATAVIČIUS
Lietuvos šaulių sąjunga išeivijoje
- 30 ĮDOMIOJI ISTORIJA / GRETA MAZURKEVIČIENĖ
Kanopos, iltys ir geluonis. 10 gyvūnų kariuomenėje

VYR. REDAKTORĖ Dovilė Pukertaitė
KALBOS REDAKTORĖ Sandra Balžekaitė
KORESPONDENTAS Valdas Kilpys
DIZAINAS Greta Janutytė,
Paulius Budrikis [CRITICAL]

VIRŠELIO NUOTRAUKA: Rita Gudė

SPAUDINIO UAB „JUDEX SPAUDA“
Europos pr. 96C, LT-46351, Kaunas
Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuovę.

REDAKCIJOS KOLEGIJA:
Žilvinas Neliubšys / CV narys
Aurimas Navikas / CV narys
Augustas Žukauskas / CV narys
Aušra Garnienė / LŠS Komunikacijos skyriaus vedėja
Gabrielius E. Klimenka / šaulys
Gertrūda Šitkauskaitė / neformaliojo švietimo mokytoja
Irena Šalaviejiienė / išeivijos šaulė

Autorių dėmesiui – medžiagų kitam numeriui
laikome iki einamojo mėnesio 10 dienos imtinai!

LEIDĖJAS: Lietuvos šaulių sąjunga
FACEBOOK.COM/SAULIUSAJUNGA.LT

ADRESAS: Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva.
EL. P. redakcija@sauliusajunga.lt

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su
autorijų nuomone. Rankraščiai negrąžinami
ir nereценzuojami.

PATVIRTINTA LIETUVOS ŠAULIŲ SĄJUNGOS DEŠIMTMEČIO VEIKLOS STRATEGIJA

1

„Trimito“ informacija

NUOTRAUKOS: Vaidotas Okulič-Kazarinas

1. Šauliai išreiškė savo poziciją – patvirtintas naujos redakcijos LŠS statusas ir veiklos strategija iki 2035 metų.

Lietuvos karininkų ramovėje kovo 16-ąją vyko neeilinis Lietuvos šaulių sąjungos (LŠS) suvažiavimas. Delegatai iš visos Lietuvos šaulių rinktinių svarstė ir patvirtino naujos redakcijos LŠS statutą ir veiklos strategiją iki 2035 metų.

Kokybiškiems pokyčiams reikia laiko ir išteklių.

„Matėme, kaip keitėsi pastaruoju metu LŠS, jos galimybės ir potencialas. Didžioji dalis šaulių – civiliai žmonės, turintys savo darbus, šeimas, bet suprantantys pareigą Tėvynei. Tikiu, kad per 2024 metus LŠS dar labiau sustiprės. Norėtusi pasakyti: daugiau, greičiau, bet suprantu, kad svarbiausia – nuosekliai dirbti pasirinktose srityse“, – suvažiavime kalbėjo Krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas. LŠS vadas plk. lt. Linas Idzelis apdovanojo A. Anušauską III laipsnio Lietuvos šaulių sąjungos pasižymėjimo ženklu už nuopelnus Šaulių sąjungai.

„Kuo daugiau rimtų, patriotiškai nusiteikusių žmonių ateina į Šaulių sąjungą ir įgyja karybos pradžiamokslį, tuo visai Lietuvai yra geriau. 2023 metais suaugusių šaulių padaugėjo beveik iki 9 tūkstančių. Tai žymiai viršijo planuotą skaičių, o iš viso po šaulių vėliava dabar yra susivieniję daugiau kaip 14 tūkst. aktyvių Lietuvos piliečių. Šauliai kuria tvirtesnę, stipresnę valstybę“, – įsitikinęs LŠS vadas plk. lt. L. Idzelis.

LR Prezidento Gitano Nausėdos sveikinimą šauliams perdavė Prezidento patarėjas Tomas Godliauskas. „Aktyvus Šaulių sąjungos dalyvavimas remiant valstybės poreikius krizių ir ekstremalių situacijų metu ne kartą įrodė, kad šauliai gali greitai mobilizuotis ir padėti valstybei, kai to reikia labiausiai. Šiandien ypač svarbios Šaulių sąjungos pilietinio ir patriotinio ugdymo pastangos. Tai investicija į visuomenės pasirengimą ir didesnį atsparumą grėsmėms. Kiekvienam Šaulių sąjungos nariui dėkoju už patriotiškumą ir pastangas stiprinti Lietuvos valstybę“, – T. Godliauskas.

LR Ministrės Pirmininkės Ingridos Šimonytės sveikinimą LŠS neeiliniam suvažiavimui perdavė Vyriausybės kanclerė Giedrė Balčytytė. „Beveik 15 tūkst. šaulių savo apsisprendimu yra pasiryžę saugoti ir ginti Lietuvą, nes laisvė, kurią šiandien turime, nėra duotybė. Tai, kad Šaulių sąjunga sustiprėjusi, rodo ne tik išaugęs narių skaičius ar šešis kartus padidėjęs biudžetas, bet ir vis augantys įsipareigojimai valstybei reaguojant į naujas grėsmes ir išylančius poreikius“, – G. Balčytytė.

Šaulių sąjungos vadas pabrėžė, kad kokybiškiems pokyčiams reikia laiko ir išteklių. „Taip nebus, kad staiga viską iš

esmės pakeisime. Jeigu turi pakankamai materialinių resursų, parenki tinkamas žmones į tinkamas pozicijas, galima daug padaryti per kelerių metų laikotarpį“, – įsitikinęs plk. lt. L. Idzelis. Anot jo, dabar svarbiausia – stiprinti organizaciją. „Turime auginti Šaulių sąjungos raumenis. Kalbu apie nuoseklų vadų rengimą ir šaulių karinį rengimą, darbą su neginkluoto pasipriešinimo šaulių vienetais ir jaunimu, šauliškoms veikloms būtinų ginklų, amunicijos ir kitų priemonių įsigijimą“, – vardija vadas ir primena, kad LŠS įstatyme numatyta, jog šauliai rengiami dalyvauti ir ginkluotoje šalies gynyboje, ir neginkluotame pilietiniame pasipriešinime.

Per 2023 metus Šaulių sąjunga įsigijo ekipuotės komplektų, šalmų, lauko uniformų komplektų, bepiločių orlaivių, didelės talpos kupriniių, radijo stočių, naujų transporto ir kitų priemonių. „Daugiausia dėmesio skirta ne tik kovinių būrių, bet ir komendantinių vienetų formavimui ir mokymui. Didelės įtakos šaulių karinio rengimo kokybei turėjo išaugęs Lietuvos kariuomenės pasitikėjimas mūsų organizacija – šauliai vis dažniau kviečiami į bendras pratybas, kuriose jiems skiriama vis daugiau savarankiškų užduočių“, – pastebi plk. lt. L. Idzelis.

Šaulių sąjungos rinktinėse pradėti kurti bepiločių orlaivių, inžinerinės ir medicininės paramos, nekinetinių operacijų ir kiti specializuoti vienetai. Vykstant Rusijos Federacijos plataus masto agresijai prieš Ukrainą, Šaulių sąjunga tapo viena iš pagrindinių organizacijų Lietuvoje plėtojant bepiločių orlaivių pajėgumus. 2022 metais įkurta LŠS Kibernetinio saugumo Lizdeikos kuopa aktyviai bendradarbiauja su valstybės institucijomis ir teikia ekspertinę paramą. Jos nariai puikiai pasirodo tarptautinėse ir nacionalinėse kibernetinio saugumo pratybose.

„Pernai pirmą kartą Šaulių sąjungos kartu su partneriais surengtas kibernetinio saugumo ir gynybos hakatonas „Ugninis skydas“ parodė, kad šauliai turi didžiulį potencialą prisidėti prie moderniausių gynybos technologijų kūrimo“, – neabejoja Šaulių sąjungos vadas. „Šiandien Šaulių sąjungai Lietuvoje tenka išskirtinis vaidmuo rengiant Lietuvos Respublikos piliečius neginkluotam pilietiniam pasipriešinimui ir stiprinant visuomenės atsparumą bei valią priešintis. Pasirašėme bendradarbiavimo sutartį ir dirbame kartu su Krašto apsaugos ministerijos Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento specialistais, tad jau netrukus visuomenei pradėsime rengti pilietinio pasipriešinimo mokymus, – sako plk. lt. L. Idzelis. – Žinoma, vien to neužtenka. Kad žmogus mylėtų savo kraštą, norėtų ginti savo Tėvynę ir tam

ruoštųsi, nuo mažens būtina ugdyti patriotizmo dvasią.“ Organizacija daug dėmesio skiria jaunųjų šaulių ugdymui, plėsdama jaunųjų šaulių būrių veiklą, moksleivių atostogų metu organizuodama stovyklas jaunesiems šauliams ir moksleiviams. Šaulių sąjungos kartu su Krašto apsaugos bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerijomis 2022 metais mokyklose pradėtas įgyvendinti Pilietiškumo ir gynybos įgūdžių kursas devintokams įgavo pagreitį – 2023 metais kursas surengtas daugiau nei 9 tūkst. Lietuvos moksleivių. Siekiama, kad 2024–2025 mokslo metais Pilietiškumo ir gynybos įgūdžių kursą baigtų visi bendrojo ugdymo mokyklų 9 klasių moksleiviai. Pasak plk. lt. L. Idzelio, Šaulių sąjunga buvo ir išlieka patikimas partneris teikiant paramą valstybės ir savivaldos institucijoms, ypač krizių ir ekstremaliųjų situacijų metu. „Šauliai teikė pagalbą COVID-19 krizės metu, nelegalios migracijos antplūdžio metu, padėjo Nacionaliniam krizių valdymo centrui, Lietuvos policijai ir Valstybės sienos apsaugos tarnybai per NATO viršūnių susitikimą“, – darbus vardija organizacijos lyderis. „Pilietišškai nusiteikusių ir savo Tėvynę bei jos laisvę ginti pasiryžusių žmonių tik daugėja, todėl mums svarbu padėti jiems tiek žiniomis, tiek kompetencijomis, tiek priemonėmis. Tai kryptingai ir darome“, – sako plk. lt. L. Idzelis.

2. Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. lt. Linas Idzelis pabrėžė, kad dabar svarbiausia – stiprinti organizaciją.

„ŠAULIUKAI“ PARODĖ, KO YRA VERTI

TEKSTAS: Vaida Peleckienė
NUOTRAUKOS: Karolis Kavolėlis

1

Anot Vlado Putvinskio-Pūtvio, šauliškumas yra toks pats senas kaip žmogaus siekis apginti savo kraštą¹. Nuo pat Lietuvos šaulių sąjungos įkūrimo „šauliškumui“ ne mažiau nei karinis rengimas buvo svarbi ir kultūrinė veikla, sportas, nes ideologas, sąjungos sumanytojas Matas Šalčius ir vienas iš įkūrėjų bei vadų Vladas Putvinskis-Pūtvis jam siekė suteikti nepavaldžios laikui ar vietai idėjos įvaizdį².

2

1. Šauliai išplėšė galimybę dalyvauti ketvirtfinalio varžybose ir parodė tikrą vienybę bei komandinę dvasią.
2. Draugiškose broliško organizacijų ir įstaigų varžybose iki paskutinių sekundžių tęsėsi įtempta bei įnirtinga kova.

¹Vladas Putvinskis-Pūtvis. Jo gyvenimas ir pasirinktieji raštai, t II, p. 101–102.

²Mindaugas Nefas. Dvasios aristokratai. Lietuvos šaulių sąjungos siekiai ir realybė 1919–1940 m., p. 305–323.

+

„Finalas išsiskyrė malonia atmosfera, žiūrovų gausa, palaikymu, tačiau labiausiai nustebino mūsų „atsarginis suolelis“, – kai pelnydavome taškus, iš džiaugsmo šokinėdavo ne tik štabo komanda, bet ir rinktinės vadas! Labai nedaug pritrūko iki pirmosios vietos, tačiau atmosfera buvo tikrai ypatinga“, – R. Adamovičius

Tikriausiai mažai kam žinoma, tačiau Lietuvos šaulių sąjunga 1919 metų birželio 27 dieną Kaune buvo įkurta kaip Lietuvos sporto sąjungos padalinys. Taigi, nuo pat pirmųjų Šaulių sąjungos veiklos akimirkų sportas kaip viena iš veiklos sričių buvo įtvirtinta ir pagrindiniuose sąjungos veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

Vienas svarbiausių Šaulių sąjungos uždavinių visada buvo skleisti ideologiją rūpinantis ne tik šaulių, bet ir visų Lietuvos gyventojų sportiniu užimtumu, taip įtraukiant į veiklą kuo didesnę dalį visuomenės.

Įgyvendinant šį uždavinį visais laikais buvo rengiamos įvairios sporto žaidynės, kuriose Šaulių sąjungos komandos sulaukdavo ne tik didelio visuomenės palaikymo ir pagarbos, bet ir užimdavo prizines vietas.

Kiekvienais metais Lietuvos šaulių sąjunga sulaukia kvietimo dalyvauti Lietuvos kariuomenės Gynybos štabo organizuojamame tinklinio turnyre Lietuvos kariuomenės Gynybos štabo viršininko taurei laimėti. Kadangi dabar veikianti Lietuvos šaulių sąjunga tęsia iki 1940 metų veikusių organizacijos tradicijas, o jos uždaviniai apima ir visuomenės ryšių su krašto apsaugos sistemos institucijomis stiprinimą, prisidėjimą prie kariuomenės autoriteto ir

2

karo tarnybos prestižo didinimo, Lietuvos šaulių sąjungos idėjų puoselėjimą ir skleidimą, pilietinių, patriotinių ir taurinių vertybių ugdymą, sveikos gyvensenos propagavimą (Lietuvos Respublikos Lietuvos šaulių sąjungos 8 straipsnio 3, 4 punktai), šiais metais kvietimas Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės šauliams tapo paskata atgaivinti primirštas tradicijas, organizacijos uždavinius ir suburti tinklinio komandą, kuri turnyre atstovautų ne tik rinkinei, bet ir Lietuvos šaulių sąjungai.

2024 metų sausio 11 dieną vykusiam minėto turnyro organizatorių susitikime buvo aptartas renginio sumanymas, eiga, ištraukti „burtai“ ir dar tą pačią dieną pirmą kartą susirinko 10-ies šaulių būrys, pasiryžęs išbandyti savo jėgas turnyre.

2024 metų sausio 29 dieną prasidėjo rungtynių maratonas, kuris tęsėsi iki pat 2024 metų vasario 23 dienos. Jame dalyvavo net 9 komandos: Krašto apsaugos savanorių pajėgų, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino štabo bataliono, Lietuvos didžiojo etmono Kristupo Radvilos Perkūno ryšių ir informacinių sistemų bataliono, Lietuvos kariuomenės Gynybos štabo, Lietuvos valstybės sienos apsaugos tarnybos, Policijos departamento Vadovybės apsaugos tarnybos, Viešojo saugumo tarnybos ir Lietuvos šaulių sąjungos.

Šios komandos burtais buvo paskirstytos į du pogrupius, iš kurių tik geriausiai pasirodžiusios turėjo galimybę patekti į ketvirtfinalį.

Dar nesusižaidusiai Lietuvos šaulių sąjungos komandai, kuriai atstovavo Audrius Natkevičius, Andrius Gaidys, Antanas Balnis, Dmitrijus Sosunovas, Dovydas Lukšas, Marius Linartas, Martynas Daukšys, Povilas Padaiga, Radoslavas Adamovičius ir Vaida Peleckienė, ypač sunkiai sekėsi kovoti su daugybę metų besitreneruojančiomis priešininkų komandomis, tačiau nepalaužiamos dvasios ir ryžto vedami šauliai galiausiai „išplėšė“ galimybę dalyvauti ketvirtfinalio varžybose.

Užsigrūdinusi ir susivienijusi šaulių komanda 2024 metų vasario 19 dieną triuškinančia pergale įveikė varžovus rezultatu 3:0 bei užtikrintai įsitvirtino tarp turnyro geriausių 4 komandų. Negana to, nustebinusi savo varžovus išskirtiniu užsidegimu, užsispyrimu ir vienas kito palaikymu, 2024 metų vasario 22 dieną išsikovojo vietą turnyro finale.

Nors 2024 metų vasario 23 dieną vykusiam finale šauliams nebepavyko pasipriešinti patyrusiai ir ne vieną turnyrą laimėjusiai Policijos departamento komandai, draugiškose broliško organizacijų ir įstaigų grumtynėse »

3

netrūko įspūdingų padavimų, perdavimų ir smūgių, o iki paskutinių sekundžių tęsėsi įtempta bei įnirtinga kova, kurią su dideliu pasididžiavimu bei pasimėgavimu stebėjo ne tik šaulių komandos draugai, Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės vadas mjr. Mindaugas Milius, bet ir kiti turnyro dalyviai.

Apdovanojimų metu organizatoriai džiaugėsi turnyre tvyrojusia pakilia nuotaika, gražiais komandų santykiais, bendradarbiavimu ir žadėjo dar įspūdingesnį reginį kitais metais. Taip pat šių apdovanojimų metu ne tik buvo įteikta taurė ir medaliai II vietos laimėtojams, Šaulių sąjungos komandai, tačiau ir komandos narys Radoslavas Adamovičius apdovanotas kaip geriausias turnyro puolėjas, o Andrius Gaidys – už prisidėjimą organizuojant šį turnyrą. Rinktinės vadas mjr. Mindaugas Milius padėkojo šauliams už puikias emocijas ir sportišką rungtynių dvasį.

Reginį vainikavo draugiškas paminėjimas neformalioje aplinkoje, o po turnyro Lietuvos šaulių sąjungos komanda dar ir sulaukė papildomos organizatorių padėkos už entuziazmą bei motyvaciją, kuri labai papuošė turnyrą.

Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės tinklinio komandos narys, naudingiausiu puolėju pripažintas R. Adamovičius, po turnyro paatviravo, kad praeityje tinklinis buvo jo darbas.

4

Galimybė baigusiam karjerą tinklininkui vėl pajusti komandiškumo dvasią, atiduoti dalelę savęs, savo įgūdžių, įgytų sporte, ir išmokti naujų, veikiant vieningam tikslui, buvo vienas iš esminių kriterijų, paskatinsiu tapti šauliu, o vėliau ir prisidėti atstovaujant rinktinei.

„Nors neturėjome daug laiko, nes susitikome tik mėnuo prieš varžybas, komandoje tvyrojo *superinė* atmosfera – varžybų dieną, 15 valandą, visi mesdavo darbus, lėkdavo į varžybas ir tik po jų skubėdavo atgal. Patekome į labai stiprų pogrupį, todėl turnyro pradžioje sekėsi sunkiai – po 3 varžybų neturėjome nė vienos pergalės. Kad ir kaip būtų, atėjus lemiamoms varžyboms susiėmėme ir patekome į kitą etapą. Juokinga, kad tą lemtingą dieną, prieš varžybas užėjus į rūbinę, mus pasitiko frazė: „O, šauliukai, atėjo.“ Mūsų mažiausias žaidėjas tąkart, tarsi nujausdamas, atsakė: „Pažiūrėsime kas Jums bus, kai šauliukai pradės žaisti.“ Nors laukė labai stiprūs varžovai, mūsų komanda buvo tokia susikaupusi, kad tiesiog nepaliko jiems jokių šansų – „šauliukai“ pasirodė aršūs, bebausiai kovotojai, kimbantys į atlapus ir stipriausiems varžovams, todėl neabejotinai užsitarnavo pagarbą net iš kariškių. Finalas išsiskyrė malonia atmosfera, žiūrovų gausa, palaikymu, tačiau labiausiai nustebino mūsų „atsarginis suolelis“, – kai pelnydavome taškus, iš džiaugsmo šokinėdavo ne tik štabo komanda, bet ir rinktinės vadas!

Labai nedaug pritrūko iki pirmosios vietos, tačiau atmosfera buvo tikrai ypatinga“, – įspūdziais apie turnyro eigą dalijosi R. Adamovičius.

Naudingiausio šaulių komandos puolėjo nuomone, šauliams būtina būti matomiems, įvertintiems, todėl reikia kuo dažniau dalyvauti tokiuose sporto renginiuose.

Jam antrino ir finalines varžybas stebėjusi Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės viešųjų ryšių specialistė Rita Gudė, kuri nurodė, kad, atsiradus salės tinklinio žaidėjų poreikiui, paaiškėjo, jog šauliams ši sporto šaka nėra naujiena. „Rinktinėje turime ir profesionalių žaidėjų, ir patyrusių trenerių. Ir nors komandai suformuoti reikėjo nemažai pastangų, nes šauliai yra civiliai, turintys ne tik įvairių įsipareigojimų, šeimas, kasdienę buitį, darbo santykius, bet ir šauliškų veiklų, kurioms skiriamas asmeninis laisvalaikis, mums pavyko. Neabejoju, kad rinktinės tinklinio komanda nesustos augti“, – sakė R. Gudė. Pokalbio metu ji išsidavė, kad treniruotės jau yra planuojamos.

Džiugu, kad sportas ne tik suvienijo skirtingų skyrių, būrių, kuopų šaulius, bet ir kitus turnyro dalyvius subūrė į gražią sporto šventę.

Tėvynės labui! x

5

+ **Apdovanojimų metu ne tik rinktinei įteikta taurė ir medaliai. Komandos narys Radoslavas Adamovičius apdovanotas kaip geriausias turnyro puolėjas, o Andrius Gaidys už prisidėjimą organizuojant šį turnyrą.**

6

3. Varžybose netrūko įspūdingų padavimų, perdavimų ir smūgių.

4. Tinklinis suvienijo ne tik skirtingų skyrių, būrių, kuopų šaulius, bet ir kitus turnyro dalyvius subūrė į gražią sporto šventę.

5. Šaulių sąjungos komanda, rinktinės vadas mjr. Mindaugas Milius ir rinktinės viešųjų ryšių specialistė Rita Gudė.

6. Šaulys Radoslavas Adamovičius – geriausias turnyro puolėjas.

„NEPRIKLAUSOMYBĖS TAURĖ 2024“ – BEVEIK TRIS DEŠIMTMEČIUS GYVUOJANTI TRADICIJA

TEKSTAS: Edita Vežbickaitė
NUOTRAUKOS: Rita Lysenko

1. Varžybų „Nepriklausomybės taurė 2024“ dalyviai. Šiemet varžėsi dvylika komandų.
2. Jėgas varžybose išbandė policijos pareigūnai, pasieniečiai ir šauliai.

3

Vasario 17-ąją Varėnos pasienio rinktinės šaudykloje vyko neįprastas bruzdesys. Dvylika komandų rinkosi varžytis dėl taikliausiųjų vardo šventinėse šaudymo varžybose „Nepriklausomybės taurė 2024“.

Šaudymo entuziastai – policijos pareigūnai, pasieniečiai ir, žinoma, Lietuvos šaulių sąjungos A. Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės šauliai – į vieną būrį suvažiavo jau dvidešimt devintą kartą. Būtent tiek metų varžybų šeimininkai – Lietuvos šaulių sąjungos Varėnos kuopa – tradiciškai sveikino susirinkusiuosius išmėginti savo jėgas.

TRADICIJA: VĒLIAVĄ KELIA IR VARŽYBOMS STARTĄ DUODA PERNYKŠTĖ KOMANDA LAIMĖTOJA

Išsirikiavę dalyviai stebėjo, kaip pernai metų varžybų nugalėtojai „Jungtinės pajėgos“ kelia vėliavą ir taip skelbia varžybų pradžią. Tiesa, ši komanda vėliavą kėlė jau antrus metus iš eilės, mat antrus metus jai šypsojosi fortūna. Šiemet varžybose savo jėgas išmėgino dvylika komandų, nestokojančių šmaikštumo galvodami, kaip pasivadinti.

Nuo pat starto pradžios dalyvių veide ir šypsenos, dzūkiški pašmaikštavimai, ir kone kiekvieną apėmęs azartas – išsivežti gražuoles taures. Mat paprakaituoti ir pajusti šokią tokią įtampą teko. Dalyvių laukė trys rungtys: stendinio šaudymo į lėkštutes rungtis, kurioje svarbus ne tik taiklumas, bet ir reakcija, šaudymas pistoletu ir automatinio šautuvu. Ir nors šventinę nuotaiką vis bandė temdyti visas varžybas pliaupęs lietus, dalyviams ūpą kėlė ir energijos stoką kompensavo šauliai, pasirūpinę ant laužo virta karšta arbata ir koše.

ŠVENTĖS IDĖJA ŠAULIUI KĖSTUČIUI KILO PRIEŠ 29-ERIUS METUS

„Merkio“ komandos veteranas, 105-osios kuopos šaulys Kęstutis Plukys, – šios šaudymo šventės pradininkas. Vyras pasakoja, kad viskas prasidėjo labai seniai. „Tai ilga istorija, net sunku patikėti. Aš buvau Varėnos rajono Kūno kultūros komiteto pirmininkas. Nuo 1971 iki 1985 metų tuo

2

metu vesdavau žiemos sporto šventę, skirtą Vasario 16-ajai. Betgi koks laikas tada buvo, pagalvokit. Partijos komitetas man neleisdavo Vasario 16-osios minėti, tad aš pagudraudavau. Šventes rengdavau savaitę prieš arba savaitę po. Tada jie leisdavo. Bet jau mintis tada man buvo, kad Vasario 16-ąją aš turiu paminėti.“ Tokia šių varžybų, kurių neturi daugiau nė viena rinktinė, pradžią pradžia. Nesutikęs tapti komunistų partijos nariu, K. Plukys neteko ir pirmininko komitete posto, bet tapo šauliu. „Kai įstojau į šaulius, mane paskyrė vadu. Galvoju, na, ką darom? Šauliai turi šaudyti. Rengiame varžybas. O kada daugiau nei Vasario 16-ąją? Taip ir pradėjome 1995-aisiais“, – varžybų pradžią prisiminė K. Plukys.

Kaip sako šaulys, iš pradžių būta Dainavos rinktinės, paskui ji sujungta su Alytaus rinktine. „Alytiškai padėjo mums šoviniai ir lėkštelėmis, o svaideklę savo ir dabar turiu. Iš jos svaidome lėkšteles“, – pasakoja K. Plukys. Kad būtų įdomiau, kaip sako idėjos autorius, laikui bėgant į varžybas šauliai sugalvojo pakviesti ir Varėnos policijos pareigūnus, ugniagesius gelbėtojus, Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnus. Bet, kaip juokauja, išsivežti taurės šeimininkai neduodavo niekam. „Kol jauni buvome, visada pirmą vietą užimdavome“, – nostalgikai prisimena šaulys.

Iki šios dienos kasmet varžybų dalyvių gretos pildėsi iki tiek, kad kartais čia dalyvaudavo net aštuoniolika varžybų koman-

dų. Tiesa, varžybų šeimininkai iki šiandien pasilikę teisę turėti tris savo komandas, svečiams leista atsivežti po vieną ar dvi. Na, o šiemet varžybų iniciatorius sako turėjęs sau priekaištų. Mat jo komanda liko aštunta. „Žemiau galimybių... Į keturias lėkšteles pataikiau! Turėjo būti penkios, tad žemiau galimybių“, – kiek nusivylęs šių metų rezultatais varžybų pradininkas.

PO KETURIŲ KOVOS VALANDŲ PASKELBTI LAIMĖTOJAI

Šaudant automatinio ginklo trečią vietą užėmė komanda pavadinimu „Multikamas“ (Egidijus Muzikevičius, Algirdas Šimčikas, Rolandas Juonys). Antra vieta atiteko komandai „Jungtinės pajėgos“ (Simonui Baltrušaičiui, Rimantui Marmantavičiui, Laimiui Glaveckui). Pirmieji šioje rungtyje liko „Panemuniečiai“ (Vidas Verbilis, Raimundas Mansevičius, Donatas Žukauskas).

Šaudant pistoletu treči liko „ŽASai“ (Arūnas Jakubavičius, Žilvinas Baublys, Sigitas Pangonis). Antrą vietą iškovojo VSAT komanda (Lech Cimoš, Saulius Gočelda, Ernestas Lisauskas). Pirmoji vieta atiteko „Jungtinių pajėgų“ komandai. Antra rungtis, antras apdovanojimas.

Stendinio šaudymo į lėkštutes rungties rezultatai komandas suskirstė taip: trečia vieta atiteko komandai „Viriluka“ (Vilius Vielys, Rita Lysenko, Lukas Jonas Staniulionis). Antrąją vietą džiaugėsi VSAT komanda, o štai pergalę šioje rungtyje nuskynė „Juodvarniai“ (Justinas Ališauskas,

3

Tautvydas Švedas, Mindaugas Barbuška]. O štai ir šventės kulminacija... Trečia vieta bendroje įskaitoje atiteko „ŽASams“. Jie tuoj po apdovanojimo prisipažino, kad turėjo nusileisti savo mokytojams, todėl ir liko treči. Paklausti, ar ranka sudrebėjo, ko trūko, šie vienbalsiai atsakė, kad patirties. Antri šiemet liko net dvejus metus iš eilės pergales skynę ir favoritais buvę „Jungtinių pajėgų“ vyrai. Po apdovanojimų nestokodami geros nuotikos jie sakė, kad dvejus metus buvę pirmi, tad reikėjo sumažinti savo rezultatą, kad kolegoms iš VSAT galėtų laimėti pirmą vietą.

Tad, kas kam nusileido, kieno kur ranka sudrebėjo, nebesvarbu, nes pirmą vietą ir teisę kitąmet skelbti varžybų atidarymo šventės pradžią atiteko VSAT komandai. Nugalėtojai neslepia, kad lengva nebuvo, bet... Paklausti, kas lėmė pergalę, varžybų nugalėtoja nedvejodama atsakė, kad komandinis darbas, užtikrintumas ir sėkmė. „Varžybos įdomios. Oro sąlygos nelepino, bet esame prie tokių pripratę. Taip kad viskas susidėjo į mūsų sėkmės faktorių“, – sakė laimėtojai. Po varžybų komanda nugalėtoja paskelbė šventės pabaigą ir atsisveikino iki kitų jubiliejinių 30-ųjų metų, kai vėl visi stos į kovą dėl taikliausiųjų vardo siekdami „Nepriklausomybės taurės 2025“.

3. Ne tik taiklumas, bet ir greita reakcija lėmė gerus stendinio šaudymo į lėkštutes rungties rezultatus.

VAIDA GRIGELYTĖ: „UŽUOT NAKTĮ ŠILTAI MIEGOJUSI SAVO LOVOJE, RENKUOSI PADĖTI SAVO TĖVYNEI“

TEKSTAS: Dovilė Pukertaitė

NUOTRAUKOS: asmeninis Vaidos Grigelytės archyvas

Kad šauliai talkina valstybės institucijoms, žino turbūt kiekvienas, tačiau nuo praėjusių metų vasaros šauliai savo patirtis pritaiko dirbdami su VSAT pareigūnais, tapdami VSAT rėmėjais. Kartu su profesionaliais pareigūnais jie patruliuoja pasienyje su Baltarusija ir Rusija. Nusprendėme pakalbinti G. Matulionio 103-iosios kuopos šaulę Vaidą Grigelytę, kodėl ji, būdama šaule, nusprendė tapti ir VSAT rėmėja.

1. Vaida Grigelytė

2. Šauliai - vieni pirmųjų VSAT rėmėjų.

4

1

2

Bėdai ištikus, užklijuosime ir pleistru nuo kerzinių batų nutrintą brolio šaulio ar sesės šaulės koją. Pratybų metu dalijamės patarimais, kaip geriau atlikti užduotis, vandens gurkšniu ar maistu.

Kokioje šauliškoje veikloje dalyvaujate? Kas labiausiai patinka?

Šaulė esu nuo 2016 metų. Dalyvauju įvairiose karininko A. Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės ir G. Matulionio 103-iosios kuopos organizuojamose pratybose bei mokymuose. Labiausiai patinka šaudymas. Esu su Druskininkų G. Matulionio 103-iosios kuopos šaulių komanda dalyvavusi ir rinktinės organizuojamose šaudymo varžybose. Visuomet smagu išmėginti rankos taiklumą, taip pat pabendrauti su rinktinės vadovybe ir kitais šauliais. Bet turbūt labiausiai šauliškoje veikloje patinka tai, kad mes vieni kitiems visuomet padedame. Pavyzdžiui, pratybų metu dalijamės patarimais, kaip geriau atlikti užduotis, vandens gurkšniu ar maistu. Bėdai ištikus, užklijuosime ir pleistru nuo kerzinių batų nutrintą brolio šaulio ar sesės šaulės koją. Vienas kitam būtinai pasakysime gerą žodį, ar, reikalui esant, įspirsime ir į užpakalį – tai tarsi viena didelė graži šeima, kurią sieja bendras tikslas – meilė savo Tėvynei.

Nuo kada pradėjo veikti VSAT šauliai rėmėjai? Iš ko kilo toks poreikis?

Šauliai daugiau nei šešerius metus dalyvauja bendrose pratybose su VSAT. Tačiau, ištikus migrantų krizei, šauliai realiai parodė, kad jie yra aktyvūs Lietuvos valstybės piliečiai ir jais galima pasitikėti užtikrinant šalies saugumą ir vykdant kitas jiems pavestas užduotis. Viso to puikus pavyzdys buvo COVID-19 pandemija. Šauliai atskubėdavo į pagalbą negailėdami nei savęs, nei savo laiko, todėl brolių ir sesių indėlių VSAT puikiai matė ir įvertino. NATO viršūnių susitikimo metu šauliai užtikrino saugumą prie valstybės sienos. Taip natūraliai išsirutuliojo, kad 2023 metų pavasarį imta svarstyti apie VSAT rėmėjo instituto įsteigimą. Tų pačių metų liepos mėnesį svarstymai įgavo realią išraišką, tad nedelsdama tapau viena iš pirmųjų VSAT rėmėjų.

Kodėl nusprendėte prisijungti prie VSAT rėmėjų gretų? Kas jus motyvuoja laisvą laiką skirti ne tik šauliškai veiklai, bet ir per ją plėsti veiklos ribas?

Ilgą laiką žavėjausi pasieniečio profesija, taip pat kartu su šauliais ne kartą esame dalyvavę bendrose pratybose su VSAT, todėl ilgai nesvarsčiusi nusprendžiau mesti sau iššūkį ir prisijungti prie VSAT rėmėjų gretų. Išskirti vieno motyvacijos šaltinio neįmanoma, tačiau galėčiau akcentuoti nesavanaudiškumą. Šioje veikloje mane labiausiai motyvuoja tai, kad savo brangų laiką galiu skirti naudingam ir labai reikalingam darbui – prisidėti prie savo Tėvynės saugumo.

Papasakokite apie VSAT rėmėjo patruliavimą?

Būna dieninė arba naktinė pamaina ir pamainos metu vienas budėjimas paprastai trunka dvylika valandų. Dažniausiai šauliai papildo ekipažą, kurį sudaro vienas pasienietis ir šaulys arba du pasieniečiai ir šaulys. Kiekviena tarnyba prasideda nuo instruktazo, taip pat pamainos vyresnysis pristato ekipažų sudėtį, supažindina su užduotimis ir kiekvienas ekipažas išvyksta į priskirtą valstybės sienos teritoriją saugoti valstybės sienos bei vykdo tam ekipažui paskirtas užduotis. Labiausiai džiugina tai, kad šauliai ir pasieniečiai, vykdydami tarnybą, dirba kaip viena komanda – petys petin. Komandinis darbas ir yra raktas į rėmėjo tarnystę.

Kokia Jūsų patirtis patruliuojant su VSAT pareigūnais?

Migrantų krizės metu neteko patruliuoti, nes tuo metu buvau išėjusi į vaiko priežiūros atostogas. Tačiau nuolat sekdavau padėti Lietuvoje bei domėjausi, kaip broliams ir sesėms šauliams sekasi tvarkytis migrantų krizės priešakinėse linijose. Galiu tik pasidžiaugti, kad visi puikiai tvarkėsi su jiems pavestomis užduotimis ir garbingai „nešė“ šaulio tarnystę.

Paaugus vaikučiui nuo praėjusių metų sugrįžau į šaulio tarnybą ir įsitraukiau į veiklą su VSAT. Padėjau NATO viršūnių susitikimo metu saugoti valstybės sieną, taip pat dalyvavau kituose budėjimuose bei pratybose su šauliais ir VSAT pareigūnais.

Kas labiausiai iš šios patirties įsiminė? Kodėl?

Labiausiai įsiminė prieš šešerius metus pati pirmoji naktinė pamaina VSAT Varėnos rinktinės Kabelių užkardėje, kai su kolega pasieniečiu vykdėme pėstinį patrulį ir kurio metu mano išmanusis laikrodys suskaičiavo daugiau nei 17 nueitų kilometrų nakties metu ir iki kraujo nutrintas pėdas. Iš skausmo vos paeiti galėjau. Tačiau nei pėdų skausmas, nei sunki kuprinė, nei sunkūs akių vokai man nesutrukdė garbingai užbaigti pamainos, priešingai – netgi paskatino mesti iššūkį sau ir išlipti iš savo komforto zonos.

Kitos mano tarnybos buvo gana ramios. Dažniausiai tenka stabdyti ir tikrinti transporto priemones bei juose važiuojančius asmenis. Tikrinami ir pėstinieji asmenys, kurie patenka į saugomą VSAT teritoriją. Užuoť naktį šiltai miegojusi savo lovoje, aš renkuosi padėti savo Tėvynei. x

PAILSĖJĘS ŽYGEIVIS – DŽIAUGSMINGAS ŽYGEIVIS

5

TEKSTAS IR NUOTRAUKA:

Eduardas Klimenka,
Gabrielius E. Klimenka
#KlimEndka

1. Žygyje svarbu rasti tinkamą vietą geram poilsiui.

Svečiuojantis pas gimines ar draugus ir susivėlinus išvykti, neretas šeimininkas pasiūlo pernaktvoti pas jį. Tuomet prasideda mandagybių tirados: viskas gerai, man nesvarbu, kur miegoti; oi, nebuvau tam visiškai pasiruošęs, bet miegosiu kaip karalius; aš pripratęs, tiks ir ant grindų... Dažniausiai taip ir būna – paklojama būtent ant grindų. Tad praleidi pusiau bemiegę naktį ir kitą rytą supranti, kad būtų buvę geriau, jei būtum grįžęs namo.

Kad ir kaip būtų keista, tačiau dažnas, ne tik likęs nakvoti svečiuose, bet ir miške, neapgalvoja komfortabilaus miego galimybių. Neišsimiegojęs žygeivis yra labiau sudirgęs, jam greičiau surūgsta nuotaika, krenta moralė, sunkiau susikonzentruoti, todėl padidėja traumų tikimybė, žodžiu, kuo geriau išsimiegi, tuo visiems nuo to geriau, o ypač tau pačiam. Šiame tekste rasi keletą patarimų, kaip susikurti sąlygas visaverčiam miegui žygyje.

PASIRINK TINKAMĄ NAKVYNĖS VIETĄ

Kuo giliau į mišką – daugiau medžių ir mažiau žmonių. Taip jau yra, kad daugiausia nerimo Lietuvos miškuose kelia ne žvėrys, o žmonės. Jeigu savo stovyklavietę įrengsi per arti gyvenvietės, dažniau naudojamo kelio ar tako, gali sulaukti netikėtų svečių. Jei pasiseks, tai bus tik sunerimęs kaimo ūkininkas, kuris užsuks su šakėmis rankose tau palinkėti labos nakties ir patikrinti, ar vakarienei nesusičirškinai jo bandos ėriuko. Kitu atveju gali tekti susidurti ir ne su tokiais maloniais svečiais, pavyzdžiui, nuotykių ieškančiais vietinio kaimo *bachūriukais*.

Apsžiūrėk, ar tavo stovyklavietė nėra ant žvėrių tako. Labai nemalonu, kai tave pažadina pro šalį bėgančių šernų šeimyna. Ir ne todėl, kad jie tau kažką gali padaryti, tiesiog jie sukelia tiek triukšmo aplinkui ir tiek vidinio šurmulio, kad miegas pabėga kartu su ta šernų šeimyna.

Žvėrį į stovyklą gali privilioti ir netvarkingai palikta vakarienė. Tad prieš atsiguldamas visus likučius surink į uždara indą ir pakabink ant aukštos šakos toliau nuo stovyklavietės. Paprastai rekomenduojama maistą kabinti ant medžio, 5 metrų aukštyje 100 metrų nuo stovyklavietės.

Stovyklaujant Lietuvoje įprastai pakanka maistą susidėti palapinėje, nes laukiniai žvėrys vengia įlsti į vidų, kol joje yra didžiausias ir baisiausias šio pasaulio plėšrūnas. Tačiau gali nutikti taip, kad naktį pabusi nuo gardaus maisto lapnojimo garso, o nusprendęs prisijungti prie draugo suprasi susidūręs su lape arba šernu, kuris vis dėlto nusprendė paskanauti tavo palapinėje esančio maisto.

KAIP PASIKLOSI, TAIP IŠMIEGOSI

Principas paprastas – nesvarbu, kokios kokybės yra tavo įranga, nesvarbu, kaip įmantriai suręstas tavo laikinasis būstas, be pakloto tau bus vis tiek šalta miegoti. Kūnas, turėdamas tiesioginį sąlytį su šalta žeme, labai greitai praranda šilumą, todėl turi atsakingai pasirinkti, kokį kilimėlį naudosi. Pripučiami kilimėliai turi aukštą izoliacinį koeficientą, jų būna itin kompaktiškų ir lengvų, tačiau didžiausias

jų minusas – juos lengva pradurti. Tad jeigu tikiesi dažniau miegoti po tentu ar atviru dangumi nei palapinėje, geriau rinkis kilimėlį iš polimero ar gumos. Jie nebijos tavo peilio, o ir atsitiktinai nukritusi žarija nepadarys jokios reikšmingos žalos.

Jeigu pateksi į ekstremalią situaciją, esant galimybei, susikurk paklotą iš parankinių priemonių: sausi lapai, eglišakiai, samanos yra puikiai izoliuojančios medžiagos. Naudodamas eglišakius, venk storesnių šakų, tu jas tikrai jausi bandydamas užmigti, iš tiesų, jausi tik tą į šonkaulius įsirėmusią šaką ir jokia suskaičiuota avelė nepadės tau jos užmiršti.

Kad ir kaip prabangiai tai gali nuskambėti, tačiau pagalvė žygyje – reikšmingas daiktas. Jeigu nesi praręs miegoti be pagalvės, nemanyk, kad žygyje tai stebuklingu būdu pasikeis. Ar esi kada miegojęs keliaudamas autobuse ar mašinoje? Kiekvienas elementas, padėsiantis tau kokybiškai pailsėti, turi būti apsvarstytas. Žinoma, čia nekalbame apie pūkinius patalus, pakanka numatyti tam pritaikytą inventorių. Inves tuok į pripučiamą pagalvę arba pasitiek vaizduotę, pavyzdžiui, gali numatyti, kad pagalvę pasigaminsį į medžiaginį maišelį įdėjęs kažką daugiau mažiau minkšto: sausų lapų, kokį rūbą. Bet kuriuo atveju geriau išsibandyk iš anksto, kuris variantas tau suteiks daugiausia komforto.

VANDUO YRA SKIRTAS NE VIEN GERTI

Kai nieko šalia nėra, tave gali sušildyti būtent jis. Žvarbų vakarą, prieš eidamas miegoti, užvirink vandens ir supilk į gertuvę. Kol tvarkai aplinką, gertuvę įdėk į savo miegmaišį, jos skleidžiama šiluma pašildys tavo patalą. Tai nėra būtinas veiksmas, tavo kūnas taip pat pamažu sušildys miegmaišį, bet tai gerokai pakels tavo nuotaiką ir palengvins užmigimo procesą.

Jeigu naktis pasitaiko itin žvarbi, gali gertuvę palikti miegmaišyje. Papildomas šilumos šaltinis visuomet praverčia. Bet kuriuo atveju gertuvė anksčiau ar vėliau atvės, tad po ranka turėsi vandens, jeigu netikėtai užklups naktinis troškulys.

Kad efektyviai panaudotum šiltos gertuvės teikiamus privalumus, ją dėk ne bet kur, bet suspausk tarpukojyje. Lyties organų srityje yra didelės arterijos, kurios efektyviai paskirsto šilumą po kūną.

PŪSLĖS REIKALAI

Prieš eidamas miegoti visada ištuštink pūslę. Jei kas dar nesuprato, čia kalbame apie šlapimo pūslę. Tai vienas svarbiausių dalykų komfortiškam miegui, į kurį neretai nekreipiama pakankamai dėmesio. Pravartu bent pusvalandį iki miego jau nieko nebegerti ir, jei bent šiek tiek norisi, būtinai nueiti nusišlapinti. Tačiau, nepaisant visų pastangų, atsitinka taip, kad vidury nakties prispiria reikalas. Nedvejok, kelkis ir nueik pasilengvinti nakties vėsoje. Tai yra geriau, nei kažin kiek laiko vartytis miegmaišyje niekaip negebant užmigti.

Esant labai žemai temperatūrai, šlapimą galima panaudoti susišildymui. Ne, tau nereikės kaip kokiam senovės piemenėliui eiti ieškoti karvutės, kad pasišlapinus galėtum į balutę kojas įmerkti. Tiesiog nusišlapink į gertuvę (tik nepamiršk, kokio skysčio ten įpylei). Šlapimo temperatūra nėra aukšta, bet tai gali padėti keletu laipsnių pakelti tavo miegmaišyje vyraujančio mikropasaulio temperatūrą. Tačiau, jeigu teks prieiti iki tokių ekstremalių sprendimų, tuomet vertėtų rimtai susimąstyti apie tavo inventoriaus kokybę.

MIEGMAIŠIO VILIOTINIS

Kad ir kaip tau šalta, naktį pradėk tik su apatiniais, t. y. su apatiniais termorūbais (visiškai nuogas gali miegoti namie, o žygyje to geriau nedaryk, nes dėl kūno išskiriamo prakaito ir riebalų tavo miegmaišis susidėvės žymiai greičiau). Miegmaišio funkcija – sulaukyti tavo kūno išskiriamą šilumą. Miegmaišis pamažu įšyla, kai tik į jį įlendi, priklausomai nuo miegmaišio savybių ir tavo užsigrūdinimo. Jeigu niekaip nepavyksta sušilti arba imi jausti žvarbą, didink rūbų skaičių ant kūno. Rūbus, žinoma, geriausia laikyti taip, kad galėtum juos pasiekti ranka, neišlisdamas iš miegmaišio. Pradėk nuo galvos – būtent per ją ir kaklą kūnas praranda didelį kiekį šilumos. Kepurė arba šalikas daro tikrus stebuklus. Kaip priedą prie miegmaišio gali naudoti šilkinę įmautę, ji neužima daug vietos, yra lengva, o svarbiausia, labai veiksmingai prideda papildomų šilumos laipsnių.

Niekada nenumok ranka į miego komfortą. Pailsėjęs nuveiksi žymiai daugiau užsibrėžtų dalykų, o svarbiausia, nebūsi raktis kitiems. x

ASMENINĖ ŠAULIO VAISTINĖLĖ DVIEJŲ DIENŲ PRATYBOMS

TEKSTAS: A. Bogdelytė,
D. Kavaliauskaitė

1

6

Planuodami dalyvauti pratybose, visų pirma turime pasirūpinti savo fizine sveikata. O ypač tada, kai ruošiamės į Bazinio šaulio įgūdžių kurso (BŠĮK) baigiamąsias pratybas, nes daugeliui šaulių jos būna vienos pirmųjų ir kelia tikrai daug klausimų: kaip seksis, kas manęs laukia, kokius būtiniausius dalykus verta pasiimti?

1. Atsakingai sukomplektuota vaistinėlė turi būti kiekvieno šaulio kuprinėje.

VAISTINĖLĖS KOMPLEKTAVIMAS

Artėjančios pratybos pakursto daug jaudulio, o dalyvaujant jose adrenalino tikrai netrūksta. Kad ilgai lauktos pratybos nenuviltų, reikia joms atsakingai pasiruošti. Vienas iš pasiruošimo etapų – tinkamai susikomplektuoti ir naudoti pasiruošti vaistinėlę. Pateikiame priemonių sąrašą, kurios rekomenduojamos dviejų dienų pratyboms Lietuvos miškuose. Norime atkreipti dėmesį, kad nėra vienos geriausios komplektacijos, vaistinėlės turinys turi būti pritaikytas asmeniškai Jums, atitikti Jūsų poreikius. Komplektuojant vaistinėlę labai svarbu atsižvelgti į gamtines sąlygas ir metų laiką, kuriuo išsiruošėte tobulinti savo šauliškus įgūdžius. Žinoma, svarbu įvertinti ir tai, kiek laiko truks pratybos, kokios traumos ir nelaimingi nutikimai gali ištikti. Nuo šių aplinkybių taip pat priklausys Jūsų vaistinėlės sudėtis. Dažnai pakuojojant daiktus pratyboms, vaistinėlė lieka kuprinės apačioje. Taip tikrai neturėtų būti. Vaistinėlė turėtų būti lengvai pasiekiamo ir gerai matoma. Bet kokie nubrozdinimai ar menki sužeidimai lauko sąlygomis gali tapti nepatogiais trikdžiais ir turėti įvairių pasekmių, kurias jausite net pratyboms pasibaigus.

GALINTYS UŽKLUPTI NEGALAVIMAI

Nė vienas nesame apsaugotas nuo nelaimės, nelaimingų atsitikimų ar netikėtai užklumpančio skausmo. Pratybose, deja, traumų rizika padidėja, tačiau galime būti pasiruošę ir apsirūpinę priemonėmis – tada ištikus nelaimei galėsime padėti tiek sau, tiek šalia esančiam broliui ar sesei.

Įvairūs skausmai. Nuo nepatogaus ir ilgalaikio ėjimo gali imti skaudėti kojas, nugaros raumenis, pečius. Ką jau kalbėti apie tai, kad netikėtai gali suskausti dantį ar gerklę. Tokiais atvejais gelbės vaistai ir tepalai nuo skausmo.

Nuospaudų prevencija. Tokios priemonės kaip teipas – tamprus prie savęs limpantis tvarstis gali būti puikiai naudojamas nuospaudų prevencijai. Apklįjavus teipu kulnus ar kitas pėdos dalis, kurias dažniausiai kėsinaisi nutrinti batai, galima išvengti pūslių, kurios, kaip žinoma, ženkliai apsunkina judėjimą.

Peršalimas. Vėsi naktis, praleista po žvaigždėtu dangumi sargybos poste, ryte gali padovanoti slogą ir kosulį. Kad efektyviai ir be didelio diskomforto galėtumėte tęsti pratybas, pravartu turėti vaistų viršutinių kvėpavimo takų problemoms lengvinti.

Virškinimo sutrikimai. Ne mažiau svarbi yra ir virškinimo sistemos funkcija. Jei graužia rėmuo, kankina skrandžio rūgštys ar reikia slopinti viduriavimą, tampa išties sudėtinga vykdyti savo pareigas. Dėl to gali tecti net nutraukti pratybas anksčiau. Kadangi šauliai turi būti pasirengę įvairiems netikėtumams, labai rekomenduotina vaistinėlėje turėti vaistų šiems atvejams.

Dehidratacija. Dėl ilgiau truncančio nuovargio ir karščio pratybų metu gali pasireikšti dehidratacija. Tokiu atveju labai naudingos tokios priemonės, kurios padės atkurti elektrolitų balansą.

IŠSIKIRPK MANE IR PASIIMK KARTU!

KRAUJAVIMO STABDYMO PRIEMONĖS

- Turniketas [1 vnt.]
- Spaudžiamasis tvarstis [1 vnt.]

KAULŲ, RAUMENŲ, RAIŠČIŲ PAŽEIDIMAMS

- Elastinis tvarstis [2 vnt.]
- Trikampės skarelės [rankai parišti] [2 vnt.]

ŽAIZDŲ PRIEŽIŪROS PRIEMONĖS

- Chirurginės pirštinės [2 vnt.]
- Marlinis tvarstis – bintas [3 vnt.]
- Sterilios servetėlės [skirtingo dydžio] [5 vnt.]
- Įvairaus dydžio pleistrai [1 pak.]
- Pleistrai nuo nuospaudų [1 pak.]
- Medicininis ritininis pleistras, 5 cm pločio [1vnt.]

- Teipas [tamprus prie savęs limpantis tvarstis]

- Purškiamas dezinfekantas [1 vnt.]

NUDEGIMAMS

- Vėsinantys, skausmą malšinantys geliai
- Tepalai iššutimams gydyti

VAISTAI NUO ALERGIJOS

- Vaistai nuo alergijos tabletėmis
- Gelis, tepalas nuo alergijos
- Inhaliatorius astmos priepuoliui malšinti
- Fenoterolio purškalas

Alergija. Alergija gali išryškėti pačiu nepalankiausiu metu ir visiškai netikėtai. Tarkime, turėjus kontaktą su tam tikrais augalais ar suvalgius kokio nors maisto produkto. Taigi, net jei šiuo metu nežinote apie jokią savo alergiją, vis tiek vertėtų pasiimti vaistų nuo alergijos. Tepalai gali padėti sumažinti diskomfortą, patirtą nusidilginus, įgėlus vabzdžiams ar patiriant niežėjimą. Na, o jeigu jums yra žinoma kokia nors jums būdinga stipri alergija, nepamirškite vaistų nuo jos.

Susikomplektavę vaistinėlę, nepamirškite ir kitų priemonių, kurių gali prireikti. Pavyzdžiui, pinceto erkėms traukti arba folijos apkloto. x

SVARBU! Pateikti vaistų pavadinimai tik rekomendacinio pobūdžio. Kiekvienas turėtų susikomplektuoti vaistinėlę individualiai, pagal savo poreikius.

VAISTAI NUO SKAUSMO, UŽDEGIMO IR KVĖPAVIMO TAKŲ LIGŲ SIMPTOMAMS LENGVINTI

- Vaistai nuo skausmo. Pavyzdžiui, naproksenas, ibuprofenas, diklofenakas, meloksikamas ir kt.

- Tepalas arba pleistras lokaliai uždegimui ir skausmui mažinti. Pirmenybė teikiama geliui, nes prasiskverbia giliausiai iš visų išviršinių vaistų formų [kremo, tepalo, tinktūros]

- Gerklės pastilės
- Vaistai peršalimo simptomams lengvinti

VAISTAI ŠLAPIMO TAKŲ UŽDEGIMAMS MAŽINTI

- Vaistai virškinimo sistemos problemoms
- Priemonės, skirtos dehidratacijos simptomams mažinti. Elektrolitai
- Vaistai viduriavimo simptomams lengvinti
- Vaistai, mažinantys skrandžio rūgštingumą
- Vaistai, gelbėjantys nuo rėmens
- Vaistai nuo vidurių užkietėjimo

KITAS VAISTINĖLĖS TURINYS

- Folijos apklotos [2 vnt.]
- Plastikiniai maišeliai + sterili medžiaga
- Hipoglikemijai – gliukozės tabletės
- Žirklių tvarsliai [ir drabužiams] [1 vnt.]
- Pincetas, erkių traukiklis [1 vnt.]
- „Duct tape“ arba „Scotch“ lipni juosta
- Termometras

KAM REIKIA TŲ NEŠTUVŲ, AŠ STIPRUS IR TAIP NUNEŠIU...

TEKSTAS IR NUOTRAUKOS:
Andrius Černiauskas

7

Jei žmogus negali pats judėti, faktas, kad teks jį nešti arba tempti, kitaip tariant – evakuoti. Per tūkstančius metų šioje srityje žmonija pasistūmėjo labai netoli. Taip, atsirado įvairus transportas, tačiau daugeliu atvejų sužeistąjį reikia dar sugebėti iki jo nunešti. Tai galima atlikti

įvairiais būdais. Kiekvienas iš mūsų greičiausiai žino bent kelis, tačiau nešti arba tempti gali tekti toli ir ilgai, pačiomis blogiausiomis sąlygomis, tad turėti priemonių sužeistajam transportuoti ir evakuoti yra tiesiog būtina.

Ukrainoje vykstantis karas labai paprastai ir aiškiai mums visiems parodė, kad laiku nesuteikta pagalba lemia labai skaudžias pasekmes. NATO šalių ir Lietuvos kariuomenė vadovaujasi principu, kuris vadinasi „auksinė valanda“. Tai valanda, per kurią sužeistasis privalo pakliūti į kvalifikuotų medikų rankas. Nuo to, kiek laiko praėjo nuo sužeidimo iki kvalifikuotos pagalbos suteikimo sužeistajam, tiesiogiai priklauso ne tik jo sveikata ar galūnių likimas, bet dažnu atveju ir gyvybė.

Kiekvieno mūsų sveikata ir gyvybė yra neįkainojama, todėl privalome žinoti, kokios priemonės gali padėti išgelbėti gyvybę, kaip jomis naudotis ir, žinoma, turėti jų. Neštuvai – viena jų.

KOKIŲ NEŠTUVŲ BŪNA?

Neštuvų būna įvairių – nuo savadarbių, pagamintų iš parankinių priemonių, iki specializuotų. Šiame straipsnyje apžvelgsime specializuotus gaminius, pagamintus tam, kad turėtume galimybę greitai ir maksimaliai saugiai evakuoti sužeistąjį ten, kur jam suteiks kvalifikuotą medicininę pagalbą. Apžvelgsime tris pagrindinius neštuvų tipus ir trumpai aptarsime, kur, kada ir kokius geriau naudoti.

Pirmasis neštuvų tipas – **minkštieji arba medžiaginiai neštuvai**. Šie neštuvai dažniausiai pagaminti iš tvirto audinio ir turi nešti skirtas rankenas. Tokie neštuvai yra lengvi, supakuojami į nedidelį dėklą, kuris gali būti prisegamas prie kuprinės, diržo ar šarvinės liemenės. Patogūs ir dažnai naudojami taktinėje aplinkoje.

Tokio tipo neštuvai greitai paruošiami darbui tam, kad jais galėtum naudotis, nereikia jokių papildomų žinių ar įgūdžių, tiesiog išsitrauki juos iš dėklo, paguldai ant jų sužeistąjį, keturi arba šeši žmonės paima už rankenų ir neša.

Geras spendimas ir pasirinkimas naudoti šio tipo neštuvus, jei nereikia sužeistojo nešti toli, nes šie neštuvai neturi jokio karkaso, suteikiančio standumo. Dažnu atveju, nešant sužeistąjį, neštuvai perlinksta per sėdmenis, tad sužeistąjį reikia saugoti nuo šakų, nuolaužų ar kitų aštrių daiktų, kad nepatirtų papildomų traumų.

Šiais neštuvais dažnu atveju negalima tempti sužeistojo, o ir vienam tokiais neštuvais evakuoti sužeistojo greičiausiai nepavyks. Evakuoti sužeistąjį tokio tipo neštuvais nėra lengva. Jeigu jį reikės nešti kelis šimtus metrų, bus tikras iššūkis, kuris pareikalaus iš jūsų daug jėgų ir pastangų.

Antrasis neštuvų tipas yra vienas

seniausių – **tai kariniai arba medicininiai neštuvai**. Dažniausiai pagaminti iš dviejų vamzdžių ar medinių tašelių ir prisiūto tvirto audinio tarp jų.

Tokie neštuvai gali būti vienalyčiai arba sulankstomi. Šiandien gamyboje, žinoma, naudojamos tvirtos ir maksimaliai lengvos medžiagos, tačiau dėl konstrukcinių ypatumų vis dėlto šie neštuvai yra gana sunkūs. Nepaisant to, šiuos neštuvus iki šiol naudoja medikai ir kariai, jų dažnu atveju rasite ir greitosios pagalbos ar evakuaciniuose automobiliuose.

Šie neštuvai patogūs tiek sužeistajam, tiek nešantiesiems. Paguldžius sužeistąjį ant šių neštuvų, užfiksuojami saugos diržai, jei, žinoma, tokie yra numatyti, ir paėmus už nešti skirtų rankenų transportuojama. Tokio tipo neštuvais galima nešti ir dviese, tačiau prireikus sužeistąjį nešti ilgesnį atstumą reikės daugiau žmonių arba poilsio pertraukėlių.

Nesulankstomi neštuvai nenaudojami taktinėje aplinkoje, juos tiesiog sunku ir nepatogu nešiotis. Jei tai sulankstomas tokio tipo neštuvų variantas, neštuvus galima neštis ir į užduotį, tačiau tai daroma retai, nes sulankstyti jie yra nemažos kuprinės dydžio, o jų svoris retai kada būna mažesnis nei 7 kilogramai. Tad šis neštuvų tipas nelabai tinkamas norint evakuoti sužeistąjį iš mūšio lauko, tačiau yra geras pasirinkimas medikams ir kariams, dirbantiems saugioje zonoje.

Trečiasis neštuvų tipas – **susukami plastikiniai neštuvai, kitaip dar vadinami taktiniais arba gelbėtojų neštuvais**.

Tai pats naujausias neštuvų tipas, kuris atsirado sąlyginai neseniai. Šie neštuvai pagaminti iš trinchiai ir temperatūrai atsparaus plastiko, turi fiksavimo diržus, jais galima ne tik nešti, bet ir tempti sužeistąjį.

Naudoti šiuos neštuvus labai paprasta – išsipakuoji, paguldai sužeistąjį, užverži fiksavimo diržus ir gali judėti. Tempti paguldytą į šio tipo neštuvus sužeistąjį dažnu atveju gali ir vienas žmogus, todėl mūšio lauke papildomai sutaupoma kovinė galia, neištraukiant karių iš mūšio. Kietas plastikinis pagrindas sužeistąjį transportavimo metu apsaugo nuo papildomų sužeidimų iš apačios. Taktiniai neštuvai susisuka į tūtą, todėl užima nedaug vietos ir sveria nuo 2,5 iki 5,5 kg, priklausomai nuo dydžio ir gamintojo naudojamų medžiagų. Plastikiniai neštuvai gerai plaunasi ir yra lengvai prižiūrimi.

Šio tipo neštuvai pastaraisiais metais tampa labai populiarūs – juos naudoja ne tik kariai sužeistiesiems evakuoti iš mūšio

2

3

1. Susukami plastikiniai neštuvai, kitaip dar vadinami taktiniais arba gelbėtojų neštuvais.

2.-3. Taktiniai neštuvai susisuka į tūtą, todėl užima nedaug vietos ir sveria nuo 2,5 iki 5,5 kg.

lauko, bet ir gelbėtojai ar medikai visame pasaulyje. Šiuolaikinio karo realijomis, kai naudojama daug atakos dronų ir artilerijos, evakuaciniai automobiliai ar šarvuočiai dažnai nebegali privažiuoti arti mūšio lauko, todėl sužeistąjį tenka nešti arba tempti net po kelis kilometrus, tad reikia priemonių, kurios palengvintų šią užduotį.

Kiekvienas suprantame, kad reikia turėti turniketą ir asmeninės pagalbos rinkinį, medikai, šauliai gelbėtojai ir paramedikai puikiai žino, ką reikia turėti, norint išgelbėti sveikatą ar gyvybę, tačiau jei neturėsime priemonių greitai ir saugiai evakuoti sužeistojo, visos mūsų pastangos gali būti bergždžios. x

VIENO PISTOLETO ISTORIJA. TT.

TEKSTAS IR NUOTRAUKOS:
Valdas Kilpys

1. Regis, ginklas buvo saugotas itin nepalankiomis sąlygomis, nes gerokai paveiktas korozijos.

2. Įrašas ant pistoleto darytas graviruojant ranka.

8

I rankas paėmęs vardinį ginklą, pasijunti kiek kitaip, nei laikydamas eilinį pistoletą. Vienu atveju tai tik metalo gabalas, kitu – vardinis ginklas visuomet slepia kokią nors istoriją. Tai, ką pavyko rasti Juliaus Urbaičio kolekcijoje (muziejus „Atominis bunkeris“), atėmė žadą. Tai asmeninis Rainių žudynių dalyvio kegebisto Petro Raslano pistoletas.

Istorija ne visuomet būna graži ir pūkuota...

1

NUSIKALTIMAI ŽMOGIŠKUMUI

1941 metų birželio 22 dieną Telšių kalėjime kalėjo 162 kaliniai. Artėjant nacių kariuomenei buvo nutarta ten kalėjusius politinius kalinius nužudyti. Birželio 24 dieną kalėjimą apsupo sovietų kariai. Politiniams kaliniams buvo surištos rankos, užkimštos burnos ir jie suguldyti į sunkvežimius. Kaip vėliau liudijo patys žudynių dalyviai, situacija buvo tokia, kad vežti ir rūpintis lietuviais niekam nesisorėjo, o vokiečiai buvo už keliasdešimties kilometrų.

Sunkvežimių kolona pajudėjo Luokės, Rainių miško link, kur žemėje žiojėjo iškastos duobės. Ten ir vyko egzekucija, kurioje aktyviai dalyvavo P. Raslanas.

Leidžiamas nuo 1920 m.

Įrodyta, kad, be jo, lietuvius žudė NKGB Telšių apskrities skyriaus viršininko pavaduotojas Ždanovas, 8-osios armijos politinio skyriaus darbuotojas Kompanijecas. Kartu buvo ir Telšių vykdomojo komiteto pirmininkas Domas Rocius.

Ilgą laiką manyta, kad šio nusikaltimo liudininkų neliko. Tačiau vienas žmogus, J. Šapalas, vis dėlto sugebėjo pabėgti ir apie tai paliudijo po kelių dešimtmečių. Beje, vokiečių valdžios atstovai ekshumavo palaikus. 1941 metų birželio 28 dieną suradus ir atkasus duobes paaiškėjo, kad visi žmonės buvo nukankinti. Kai kuriems jų nupjautos ausys, išbadytos akys, beveik pusei [35] sužaloti lyties organai. Dauguma galutinai nužudyti sutriuškinus galvas arba subadžius durtuvais.

Šiuo metu netoli Telšių, Rainiuose, pastatyta daili koplyčia. Važiuodami pro šalį stabtelėkite, prisiminkite mūsų kankinius.

DAR NE LAIKAS

Rankose – dar 1930-aisiais pradėtas gaminti Fiodoro Tokarevo sukurtas pistoletas TT. Ant jo užrašas rusų kalba: „KGB СССР Raslanas P.P. 1944.“ Pradedame painioti tampriai su šiuo ginklu susivijusį istorijos kamuolį.

Pradėkime nuo to, kad ginklas ne pačios geriausios kokybės. Regis, laikytas prastomis sąlygomis, nes drėgmė ir korozija padariusi savo darbą. Kairiojoje pistoleto pusėje aiškiai matyti įgudusio meistro ranka daryti užrašai, liudijantys TT priklausomybę būtent Raslanui. Įdomu pastebėti, kad daugeliu atvejų vardinių ginklų autentiškumą galima nustatyti būtent iš įrašų kokybės.

Šių eilučių autoriui priklauso kitas TT, kuris yra daug Lietuvai nusipelnusio asmens vardinis ginklas. 2000-ųjų pradžioje įrašai jau buvo daromi ne rankomis (graviruojant), bet lazeriu. Iki to laiko vardinių ginklų užrašus graviruodavo specialią įrangą turintys juvelyrų. Net pirmieji nepriklausomos Lietuvos vadovų teikti vardiniai ginklai yra graviruoti ranka. Tik apie 2000-uosius įrašus pradėta daryti lazeriu.

TRIMITAS Nr. 3 – 2024

2

Paklaustas apie šio unikalaus eksponato atsiradimo kolekcijoje istoriją, J. Urbaitis šypsojosi. „Dar ne laikas pasakoti. Su šia istorija yra susijusių įvairių žinomų žmonių, tad kol kas esu linkęs patylėti. Pasakysiu tik tiek, kad mano kolekcijoje nemažai eksponatų, kurių istorijos yra labai intriguojančios“, – atviravo žinomas kolekcionierius.

TT

Besidomintieji ginklų istorija žino, kad minimas pistoletas iki šiol turi tai, ko stinga kitiems, 9 x 19 Para šoviniais šaudantiems ginklams. Dėl gerokai ilgesnio vamzdžio ir galingesnio parako užtaiso šovinyje šis pistoletas turi kiek mažesnę griauanamąją galią, tačiau yra gerokai taiklesnis ir „aštresnis“.

Jis buvo sukurtas, kad sovietinėje kariuomenėje pakeistų atgyvenusius Nagant M1895 revolverius. Jo išorė ir konstrukcija labai primena Johno Browningo sukurtą FN Model 1903 pistoletą. Daugeliui kliūva jo rankenos kampas ir labai specifinė ergonomika. Tenka pripažinti, kad šis pistoletas „turi charakterį“. Tačiau mažesnės plaštakos savininkui šis ginklas idealiai „gula prie rankos“.

Ypatingų pagyrų nusipelno pistoleto nuleistukas, tiksliau, jo nuspaudimo

minkštumas ir kryptis. Priešingai nei daugelio dabartinių pistoletų nuleistukai, jis yra malonus, horizontalios (ne spindulio) spaudimo krypties, todėl taikantis suteikia ginklui papildomo stabilumo. Atatranka nedidelė ir netrikdanti atlikti kitą šūvį. Pistoletas pasižymi itin dideliu taiklumu net šaudant 40–50 metrų atstumu.

Šio pistoleto modifikacijos buvo ir yra gaminamos daugelyje pasaulio šalių. Pakistanas, Šiaurės Korėja, Kinija, Lenkija, Rumunija, Jugoslavija turi savo TT atitikmenis ir, neretai, net pakeistus kalibrus. x

TECHNINIAI DUOMENYS

Kalibras, mm — 7,62

Šoviny, mm — 7,62 x 25 TT

Svoris, kg — 840

Ilgis, mm — 196

Vamzdžio ilgis, mm — 116

Pradinis greitis, m/s — 420

Taikymo tolis, m — 50

Dėtuvė — 8 šov.

19

„P..., THE HAGUE IS WAITING FOR YOU!“

TAČIAU KAS LAUKIA HAGOJE IR AR TIKRAI BŪTENT HAGOJE?

9

TEKSTAS: Rūta Kaziliūnaitė
NUOTRAUKA: Saulius Žiūra

1. Plakatas virš sostinės savivaldybės skelbia „PUTIN, THE HAGUE IS WAITING FOR YOU“ (liet. Putinai, tavęs laukia Haga).

1

Jau pirmosiomis Rusijos karo prieš Ukrainą dienomis viešojoje erdvėje, ant pastatų ir kitur pasirodė plakatai su šūkiomis apie laukiančią Hagą, tai tapo beveik mada. Tačiau ar tikrai žinome, kas būtent toje Hagoje laukia ir kokios teisinės procedūros galėtų vykti Rusijos Federacijos politinės ir karinės vadovybės atžvilgiu, kad ji būtų nuteista?

Koks teismas galėtų tai padaryti ir kodėl viešojoje erdvėje diskutuojama apie specialaus tribunolo poreikį, kai teisminių institucijų pasaulyje ir taip daug? Šiame straipsnyje bandysiu bent jau paaiškinti, jei ne atsakyti, į šiuos tarptautinei teisininkų bendruomenei nerimą keliančius klausimus, dažnai neturinčius vieno atsakymo.

+ Lietuva dar 2022 metų kovo 1 dieną – viena iš pirmųjų – pradėjo ikiteisminį tyrimą, o 2022 metų kovo 25 dieną Lietuvos, Lenkijos ir Ukrainos generalinių prokurorų susitarimu sudaryta jungtinė tyrimo grupė.

Straipsnis paruoštas pagal Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros, Europos Parlamento, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto, Vikipedijos ir lrt.lt informaciją.

Nors Rusijos karo prieš Ukrainą, ypač įvykdytų karo nusikaltimų, kontekste rašyti žodį „džiugu“ ranka pakyla sunkiai, vis dėlto neseni įvykiai, apie kuriuos paskelbė Lietuvos prokuratūra, kažkuria prasme džiugina – tai Lietuvos lyderystė tiriant šiuos karo nusikaltimus ir nusikaltimus žmoniškumui. Lietuva dar 2022 metų kovo 1 dieną – viena iš pirmųjų – pradėjo ikiteisminį tyrimą, o 2022 metų kovo 25 dieną Lietuvos, Lenkijos ir Ukrainos generalinių prokurorų susitarimu sudaryta jungtinė tyrimo grupė. Ši grupė ilgainiui sulaukė vis didesnio tarptautinio pripažinimo ir įsitraukimo, prie grupės taip pat prisijungė Tarptautinio Baudžiamojo Teismo prokuratūra. Atrodo, ko daugiau reikia, kad tyrimas judėtų į priekį? Deja, ne viskas taip paprasta, nes nėra aišku, kokia tarptautinės bendruomenės pripažįstama teisminė institucija galėtų nagrinėti kaltinimus dėl Rusijos agresijos ir kitų tarptautinės baudžiamosios teisės draudžiamų nusikaltimų.

Pirma mintis – Tarptautinis Baudžiamasis Teismas (TBT), įsteigtas tarptautine sutartimi, vadinama Tarptautinio Baudžiamojo Teismo Romos Statutu (įdomu tai, kad Statutas – Romos, tačiau pats teismas yra Hagoje, todėl populiariai dažnai vadinamas tiesiog Hagos teismu). Teismo jurisdikcijai priklauso visi sunkiausi tarptautiniai nusikaltimai – genocidas, nusikaltimai žmoniškumui, karo nusikaltimai ir agresijos nusikaltimas. Atrodo, kaip tik tai, ko reikia.

Tačiau čia yra problema – Romos statutas taikomas ir, atitinkamai, TBT turi įgaliojimus veikti atžvilgiu tik tų valstybių, kurios yra prie šio statuto prisijungusios. Deja, nei Ukraina, nei Rusija nėra šio statuto narės. Dėl dalies iš minėtų nusikaltimų, įvykdytų Ukrainos teritorijoje (pavyzdžiui, nusikaltimai Bučioje, Irpinėje ir daugelyje kitų Ukrainos miestų), TBT įgijo jurisdikciją (taip vadinami teismo įgaliojimai veikti, nagrinėti konkrečią bylą) Ukrainai pripažinus TBT ir Romos statuto veikimą savo teritorijoje. Tuo pagrindu šiame teisme dar 2023 metų kovą pradėtas tyrimas dėl Ukrainoje įvykdytų karo nusikaltimų ir nusikaltimų žmoniškumui.

Tačiau prisijungimo prie Romos statuto reikalavimas labiausiai apriboja TBT galimybes nagrinėti bylą dėl agresijos – pagrindinio nusikaltimo, sudariusio prielaidas visiems kitiems prieš Ukrainos civilius įvykdytiems nusikaltimams. Agresija apibrėžta kaip vienos valstybės

karinės jėgos panaudojimo planavimas ir įgyvendinimas prieš kitos valstybės suverenitetą, teritorinį integralumą ar politinę nepriklausomybę. Agresija apima invaziją, karinę okupaciją, teritorijų aneksavimą jėga, uostų blokadą ir pan. Agresiją vykdomas asmuo – tas, kuris tiesiogiai kontroliuoja politinius ar karinius puolančios šalies veiksmus. Reikalaujama, kad abi valstybės – aptariamam atveju tai būtų tiek Ukraina, tiek ir Rusija – būtų prisijungusios prie Romos statuto. Ir, skirtingai nei dėl aukščiau paminėtų nusikaltimų, įvykdytų Ukrainos teritorijoje, ši teisinė kliūtis negali būti įveikta Ukrainai vienašališkai pripažįstant Romos statuto ir TBT veikimą.

Būtent tai ir verčia ieškoti alternatyvių Rusijos politinės ir karinės vadovybės patraukimo baudžiamojon atsakomybėn už agresiją būdų. Vienas iš jų – specialaus tribunolo įkūrimas. Žymiausi istoriniai pavyzdžiai – Niurnbergo ir Tokijo tribunolai po Antrojo pasaulinio karo, vėliau – tribunolai Jugoslavijos bei Ruandos karo nusikaltimams tirti. Šiuo klausimu aktyviai diskutuojama tarptautiniu lygmeniu, daug dėmesio skiriama Europos Parlamente, palaikančiame specialaus tribunolo idėją ir skatinančiame tarptautinę bendruomenę (šiuo atveju reikalingas visos tarptautinės bendruomenės sutarimas Jungtinių Tautų lygmeniu) susitelkti ir priimti sprendimus šiuo klausimu. Rezolucija šiuo klausimu priimta 2023 metų sausį, diskusijos tebevyksta, tebesvarstoma, kaip, kieno sprendimu, koku teisiniu pagrindu ir kur (beje, tikėtina, kad tai būtų Haga, tačiau nebūtinai – iš čia ir straipsnio pavadinimas) toks tribunolas galėtų būti įsteigtas. Versijų daugybė, sprendimai sudėtingi. Belieka tikėtis, kad jie bus. Kieti, principingi, tačiau realistiški ir įgyvendinami.

O kol jų laukiame, susidomėjusiems šia tema ir norintiems daugiau pasigilinti labai rekomenduoju susipažinti su išsamiu, tačiau ir ne specialistui „įkandamu“ Europos Parlamento užsakymu atliktu tyrimu „Tribunal for the crime of aggression against Ukraine - a legal assessment“. x

ŽIRGAS AR ARKLYS, KASTUVAS AR KALAVIJAS?

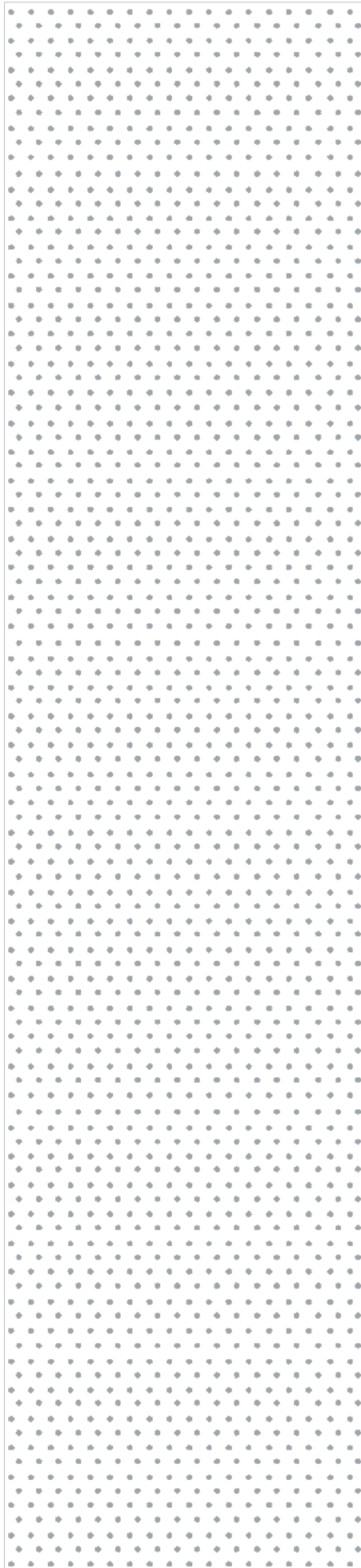
10

TEKSTAS IR NUOTRAUKA:
Valdas Kilpys

Nusikeltame veik aštuonis dešimtmečius į praeitį. Pasirašoma NATO sutartis. Tiksliau, ne visai tai, bet tuo metu buvo sukurtas aljansas, kurio nariais esame dabar. Tuo metu niekas nemąstė dabartinėmis kategorijomis, neplanavo Trečiojo pasaulinio. Paprasčiausiai reikėjo vienyti, kad būtų galima apginti šiaurinę Atlanto vandenyno pusę. Taip ir nutiko.

Leidžiamas nuo 1920 m.

Prasidėjo Šaltasis karas. NATO tapo bene pagrindiniu įrankiu sovietams stabdyti. Nė vienas iš Sovietų Sąjungos, o ir Rusijos vadovų nedrįso padaryti kažko, kas aktyvuotų Vakarų kolektyvinės gynybos mechanizmus.

Dabartinis laikotarpis vėl tapo NATO prasmės ir svarbumo permąstymo etapu. Lietuvos viešojoje erdvėje atvirai klausiama (ir ne be pagrindo), kiek ir kaip galioja visų aukštinamas 5-asis straipsnis. Ekspertai visuotinai sutaria, kad NATO yra gerokai stipresnis aljansas už oponentus. Tačiau to nepakanka. Reikia aiškaus mechanizmo, kada ir kaip tuos gebėjimus demonstruoti.

Egzistuoja kelios požiūrio į NATO kryptys. Jas įvardijus tampa aiškesnė perspektyva.

– NATO per didelė, necentralizuota ir biurokratizuota organizacija, kad greitai priimtų sprendimus ginti konkrečią šalį;

– NATO 5-ojo straipsnio aktyvavimą galima „apgauti“ puolamą šalį veikiant hibridinėmis atakomis (neaiškos karinės struktūros, vidinės nesantaikos kurstymas, referendumai ir t. t.);

– NATO valstybės mus gins. Tarptautinės pajėgos jau Lietuvoje.

Kiekvienas požiūris turi tiesos grūdą, tačiau dėl vieno sutariama visuotinai: kol kas pasaulyje stipresnio aljanso už NATO nėra. Kitaip tariant, bendra karinių pajėgumų suma neįveikiama, tačiau dera nepamiršti, kad toks daiktas kaip NATO kariuomenė neegzistuoja. Tai skirtingų valstybių kariuomenių suma.

Būtent todėl pagrindinis Rusijos tikslas – sėti priešpriešą tarp narių valstybių. Kuo daugiau vidinių prieštaravimų, tuo aljansas silpnesnis. Kumštis stiprus tik tuomet, kai sveiki visi pirštai.

Ar taip ir yra?

Kalbant atvirai, sunku pasakyti. Susiduriame su situacija, kai visi teiginiai yra vienodai teisingi. Juos paneigti ar patvirtinti gali tik praktika (neduokdie). Net žiūrėdami į priešrinkiminių politikų pasisakymus regime nuomonių įvairovę. Vienas sako, kad sąjungininkai tokie, kitas prieštarauja, kad anokie, o trečias vos ne atvirai tvirtina, kad gal jų visai nereikia. Tokia situacija pagrįstai kelia nerimą. Jį galima buvo išgirsti ir pirmųjų valstybės vadovų kalbose Kovo 11-osios proga.

NATO, be jokių abejonių, nusipelno pagarbos. Būtina daryti viską, kad vienybė neišblėstų. Ją praradus dings ir aljanso stiprybė.

Būtent ji buvo tokia svarbi jau beveik aštuoniasdešimt metų užtikrinant taiką neprotišku greičiu besikeičiančiame pasaulyje.

Tačiau yra ir labai gerų žinių.

Regis, Prancūzija imasi lyderystės tvarkant NATO reikalus. Prancūzijos prezidentas Emmanuelis Macronas parodė Prancūzijos partijų lyderiams galimų Rusijos ginkluotųjų pajėgų smūgių prieš Ukrainą žemėlapius. Jis atvirai pareiškė, kad Paryžiui nėra „raudonų linijų ar sienų“, kai kalbama apie paramą Ukrainai. Negana to, pasakė apie galimą aljanso šalių karių dislokavimą Ukrainoje.

Suprantama, džiaugtis nėra dėl ko, nes žengtas dar vienas žingsnis konflikto eskalavimo link. Tačiau kišti galvą į smėlį taip pat nevalia. Pirštais nerodysime, tačiau pasaulyje nemažai šalių vadovų, kurie tai regi kaip išeičių.

O jei kas paklaustų, ką reikėtų daryti stiprinant NATO, atsakytų papunkčiui:

1. išlaidas krašto apsaugai reikia dar labiau didinti. Anksčiau lietuvis pirmiau parduodavo darbinį arklį nei karo žirgą, pasilikdavo kalaviją, o ne kastuvą. Kai ėmė daryti atvirkščiai – maitino svetimuosius.

2. Pasitikėjime NATO, bet ruošimės taip, it liktume vieni.

3. Nežinia kaip, tačiau mūsų valstybės viešojoje erdvėje įsukęs karo ir iš to kylančios baimės eskalavimas turi būti pristabdytas. Dar Konfucijus yra pasakęs, kad geriausias tas mūšis, kai priešas pasiduoda be kovos. x

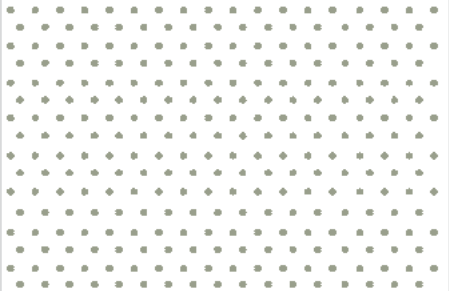
+ Anksčiau lietuvis pirmiau parduodavo darbinį arklį nei karo žirgą, pasilikdavo kalaviją, o ne kastuvą.

KITĄ GENEROLO JONO ŽEMAIČIO ASMENYBĖS PUSĘ ATSKLEIDŽIA ARTIMŲJŲ PASAKOJIMAI, LAIŠKAI IR NUOTRAUKOS

TEKSTAS: Lina Vaitiekūnaitė
NUOTRAUKOS: Eimantas Genys

„Generolo Jono Žemaičio ryžtas neleido sustoti nei jam, nei juo sekusiems partizanams, nei visiems kitiems, kovojusiems dėl Lietuvos nepriklausomybės. Kai jis pateko į nelaisvę, tardomas atidžiai rinko žodžius, kuriuos galėjo nieko neišduodamas pasakyti. Ir jo garsioji kalba teisme rodo, koks jis buvo ir kodėl nenuėjo pačiu lengviausiu keliu, t. y. nebendradarbiavo su saugumu, nors puikiai suprato, kad gyvas nebeišeis“, – vadą lyderį, kovojusį ir vadovavusį kitiems kovoje už laisvę, pristato Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos istorikas dr. Darius Juodis.

1. Dr. Darius Juodis – vienas autorių knygos „Partizanų generolas Jonas Žemaitis-Vytautas“, kurią rengė siekdamas, kad visuomenė daugiau sužinotų apie neeilinę šiuolaikinės Lietuvos istorijos asmenybę.

Partizanas Jonas Žemaitis, kuris išlikusiuose dokumentuose įvardytas slapyvardžiu Vytautas, – viena ryškiausių partizaninio judėjimo asmenybių. Bet, galima sakyti, ji tarsi atsiduria „antrame plane“, nes daug kas tenkinasi tuo, kas skelbiama viešojoje erdvėje, kurioje informacijos apie generolą J. Žemaitį dar gana mažai.

Šiais metais minimos Jono Žemaičio-Vytauto 115-osios gimimo ir 70-osios mirties metinės skatina jį pažinti geriau. Dr. D. Juodis tai padaryti padeda ir „Trimito“ skaitytojams.

SVAJONĖ – TAPTI LIETUVOS KARININKU

J. Žemaitis, kaip sūnus, vyras, tėvas, draugas, kariūnas, kuris ir verkė, ir šypsojosi, yra vis dar nepažintas, todėl tam tikra prasme išlieka paslaptinga asmenybė. „Mes jo asmeniškai nepažinojome, nes negyvenome kartu, ir tai natūralu. Tačiau nebeliko ir žmonių, kurie jį pažinojo ir galėtų apie jį papasakoti, – aiškina istorikas. – Labiau išnagrinėti du jo gyvenimo etapai – partizaninė veikla ir laikotarpis iki karo, kai gyvenimas buvo lengvesnis. Kaip jis elgėsi ir kaip keitėsi jo charakteris, atsiskleidžia fragmentiškuose žmonių atsiminimuose.“

Kai sąlygos buvo palankesnės, J. Žemaitis buvo linksmesnis. Daug ką pasako nuotraukos, kuriose – Lietuvos kariuomenės karininkas, o prieš tai kariūnas, ir laiškų, parašytų ant nuotraukų, fragmentai.

J. Žemaitis gimė 1909 m. kovo 15 d. Palangoje. Vėliau šeima persikėlė gyventi į Lenkiją, todėl mažasis Jonukas ten pradėjo lankyti mokyklą. Kaip pasakojama, tėvas Jonas Žemaitis buvo neramaus būdo, daug kur keliavo. Mama Petronėlė buvo namų šeimininkė. Turėjo seserį Kotryną, kuri vėliau tapo mokytoja. Užklupus Pirmajam pasauliniam karui, 1917 metais Žemaičių šeima grįžo į Šiluvos valsčiaus Kiaulininkų kaimą. Bet po metų dėl sunkios padėties jai teko kraustytis į Raseinius. Čia Jonas baigė gimnaziją. Jis buvo nepriklausomos Lietuvos pirmosios kartos vaikas, kuris jau mokėsi lietuviškai.

Tėvas tikėjosi, kad sūnus pratęs jo verslą – taps pienininkystės specialistu, tačiau paties Jono planai buvo kitokie. 1926 metais baigęs šešias Raseinių gimnazijos klases, išvyko į Kauną. Jo svajonė buvo tapti Lietuvos karininku.

+
Tėvas tikėjosi, kad sūnus pratęs jo verslą – taps pienininkystės specialistu, tačiau paties Jono planai buvo kitokie. 1926 metais baigęs šešias Raseinių gimnazijos klases, išvyko į Kauną. Jo svajonė buvo tapti Lietuvos karininku.

ŠEIMOS NUOTRAUKOSE – BESIŠYPSANTIS JAUNUOLIS

Šio laikotarpio išlikusios nuotraukos leidžia daugiau sužinoti apie J. Žemaitį kaip sūnų ir giminaitį, kai jis grįždavo aplankyti šeimos. Dukterėčia Aušra Vilkienė prisimena savo mamos Kotrynos Juškienės pasakojimą, kaip jis, baigęs pirmąjį kursą, atvažiavo į svečius: visi sakė, kad jam „lenta į nugarą įkišo“, nes toks tiesus tapo.

Pasak dr. D. Juodžio, nuotraukose jis toks ir atrodo – pasitempęs ir besišypsantis. Deja, gyvenimo pabaigoje jį jau matome sulinkusį, susikūpinusį – tai rodo, kaip partizanų vadą pakeitė sunkus gyvenimas ir to meto rūpesčiai.

Karo mokyklos viršininko įsakymuose nieko ypatinga nerandame. J. Žemaitis buvo eilinis kariūnas, studijų metu niekuo neišsiskyrė, tačiau iš bendrakursių tik jis ir Petras Ulčinas tapo partizanais. Po trejų studijų Karo mokykloje metų, 1929 m. spalio 6 d., išlaikiusiam visus egzaminus J. Žemaičiui buvo suteiktas leitenanto laipsnis. Karininko tarnybą jis pradėjo artilerijos daliniuose.

VIENI ŠVIESIAUSIŲ METŲ – PRANCŪZIJOJE

Ltn. J. Žemaitis buvo plačios erudicijos, aukštos moralės, tvirtų patriotinių nuostatų asmenybė. Apie karininko moralines savybes geriausiai galime spręsti iš jo atestacijos. Į gabų karininką dėmesį atkreipė ir kariuomenės vadovybė. 1936 metais po konkursinio egzamino karinė vadovybė nutarė jį siųsti į Prancūziją tobulintis artilerijos mokykloje.

O tuo metu, prieš Antrąjį pasaulinį karą, Europoje augo įtampa. Tačiau Prancūzijoje, Lietuvos karo akademijos istorikas sako, prabėgo galbūt vieni šviesiausių J. Žemaičio gyvenimo metų. Jis daug keliauvo po Europą. Tai buvo karininko mokslo ir laisvalaikio kelionės. Tada nedaug Lietuvos gyventojų galėjo tai daryti ir tuo džiaugtis. Studijų Prancūzijoje nuotaikas atspindi ir nuotraukos.

Yra išlikusių apie šį laikotarpį ir kitų asmenų, pavyzdžiui, jo sužadėtinės Elenos Kabalaitės, su kuria meilės linija vėliau nutrūko, atsiminimų. Tačiau ji išsaugojo Jono padovanotą žiedą, prisiminimus – taip pat. Jie, du jauni žmonės, vaikščiojo po Paryžių, dalijosi mintimis ir įspūdžiais. Pasak jos, Jonas buvo linksmas, gerą humoro jausmą turintis žmogus, mokantis džiaugtis gyvenimu, šiltai bendrauti su aplinkiniais. Jis gerai pažinojo Prancūzijos sostinę: „Kai jis aplankydavo draugus Lotynų kvartale, visi džiaugdavosi, o jis žinodavo, ką dar nematyto draugams parodyti, kur juos nuvesti. Užeigose mėgdavo už kitus sumokėti, sakydavo, kad gauna valstybinę kario stipendiją ir jam lengviau nei kitiems.“

PARTIZANO ŠEIMOS DRAMA

Dr. D. Juodis aiškina, kad kitas J. Žemaičio gyvenimo etapas sutapo su 1940 metų karo ir partizaninių kovų Lietuvoje laikotarpio pradžia. Jį dar praskaidrino santuoka su Elena Valionyte ir greitai gimęs sūnus Jonas Laimutis. Tačiau tai truko neilgai.

Karininko veido išraiška surimtėjo, o bruožai paaštrėjo, nors kai kuriose 1946 metų nuotraukose jį matome ir besišypsantį. „O daugelyje vėlesnių Jono Žemaičio žvilgsnis griežtas. Ir tai natūralu, – paaiškina istorikas. – Jį minime ne todėl, kad buvo Lietuvos kariuomenės kapitonas ar Karo mokyklos kariūnas, o kaip Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio

tarybos Prezidiumo pirmininką ir partizanų generolą. Tokio laipsnio daugiau niekas neturėjo. Ir šio laikotarpio biografiją mes daugiausia nagrinėjame.“

Dr. D. Juodis primena, kad tada partizano šeimą ištiko tragedija. Jo žmona buvo kelis kartus suimta, slapstėsi su dar mažu sūnumi Laimučiu. Vėliau Jonas žmonos neteko – ji mirė ir vaikas liko be priežiūros. „Kai žmogus susiduria su artimųjų netektimi, neretai nebegali džiaugtis gyvenimu. Sunki kova ir bendražygių žūtys veikia slegiančiai, o čia kartu ištinka ir asmeninė drama. Vaiką partizanui kartais slapta atveždavo, tačiau jį matydavo labai trumpai. Sūnus to vėliau ir neprisiminė, nes augo turėdamas svetimą pavardę, atitrūkęs nuo tikrųjų giminių, taip pat KGB stebimas. Tai buvo asmeninė tragedija, ištikusi J. Žemaitį-Vytautą.“

Jo dramą, kad jis dažnai būdavo susimąstęs, rimtas, prisimena ir partizanų ryšininkės. J. Žemaitis jau buvo kitoks. O kartą linksmai su kitais partizanais bešnekančiai ryšininkei Eleonorai Grigalavičiūtei tarė: „Šnekėk, šnekėk, aš irgi noriu pasijuokti.“

KŪRĖ LIETUVIŲ ATEITIES KOVOS PLANUS

Paskutinis J. Žemaičio gyvenimo etapas, pasak istoriko, buvo labai sudėtingas. Paralyžiuotas jis gulėjo bunkeryje, kuris tam buvo visiškai netinkamas: „1952 metais jis pats parašė: „Nustojau eiti pareigas.“ Tačiau kito vado nebuvo, todėl ir toliau ėjo šias pareigas, kūrė lietuvių ateities kovos planus.“

Šios asmenybės tvirtybę liudija paskutiniai J. Žemaičio žodžiai, ištarti Karo tribunolo posėdyje 1954 m. lapkričio 26 d.: „Aš, kaip ir kiti mano bendraminčiai, manau, kad Sovietų Sąjunga savo ginkluotomis pajėgomis įsiveržė į mūsų šalį... Šį sovietinės vyriausybės žingsnį laikau neteisėtu. Visus pagrindžio veiksmus, kurio dalyviu aš buvau, nukreiptus prieš sovietinę valdžią, aš laikau teisingais ir nelaikau nusikalstamais. Tik noriu pabrėžti, kad, kiek man teko vadovauti Lietuvos kovotojų už laisvę kovai, aš stengiausi, kad ši kova laikytųsi humanizmo principų... Jokių žvėriškumų aš neleidau... Koks bus teismo sprendimas – man žinoma. Aš vis tiek manau, kad kova, kurią aš vedžiau devynerius metus, duos rezultatų.“ x

JAUNIEJI SAUGUMO IR GYNYBOS LYDERIAI, JUS KVIEČIA NATO

12

„Sajos“ informacija
NUOTRAUKA: Vaidotas Okulič-Kazarinas

Sparčiai kintančioje geopolitinėje aplinkoje ir atsirandant naujų saugumo iššūkių, svarbu suprasti, kad problemos, apimančios saugumo ir gynybos temas, laiko perspektyvoje yra linkusios pasikartoti. Tai rodo ir istorija.

Norint rasti tinkamiausius problemų sprendimo būdus ir juos modernizuoti, labai svarbu išlaikyti vientisumą. Visų pirma, užtikrinti kuo mažesnę problemų sprendimo būdų ieškančių žmonių kaitą. Keičiantis politikos ir kariuomenės pareigūnams, žvilgsnis krypta į tinkamą jaunosios kartos auginimą, kuri, atėjus laikui, bus pasiruošusi pakeisti senuosius vilkus.

Tam padaryti reikalingos ne tik žinios, užrašytos vadovėliuose, bet ir šio nišinio veiklos lauko supratimas, kuris ateina su įgyta patirtimi bei specifiniais įgūdžiais, užauginamais per patirtį. Geras saugumo ir gynybos pareigūnas – turbūt ir šaulys, skaitantis „Trimitą“, nenorintis apsiriboti tik aukštosios mokyklos teikiama žiniomis, turėtų ruoštis perimti gynybos vairą ir įgyti tam praktikos. Šiandien tekstas apie tai – stažuotė užsienyje – Šiaurės Atlanto Tarybos Organizacijoje, arba NATO.

NATO būstinė – didelis pastatas Briuselio pakraštyje, griežtai policijos pareigūnų saugoma teritorija. Priešakyje – valstybių narių vėliavų ratas – NATO vizitinė kortelė. Kasmet čia į šešių mėnesių programą pakviečiama apie 80 jaunų žmonių – jauni profesionalai, savo karjerą pradėję jaunieji pareigūnai.

Svarbūs keli kriterijai. Vienas jų – amžius. Jaunuoliai turi būti sulaukę 21-erių metų. Kitas kriterijus – išsilavinimas. Kandidatas turi būti baigęs bent dvejus savo aukštojoje mokykloje pradėto kurso metus arba po universiteto baigimo turėtų vienų metų pertrauką.

NATO praktikantų ieško kasmet: dažniausiai pradedama balandžio mėnesį. Tačiau dėl tikslos atrankos į šią praktiką laiko reikėtų stebėti informaciją oficialiame puslapyje, nes jie nuolat kinta. Atranka susideda iš kelių etapų – kokybiškai parengtos aplikacijos ir interviu (nuotoliniu būdu).

Šia praktikos programa siekiama pritraukti talentus, kurie norėtų ir galėtų susipažinti su šios tarptautinės organizacijos darbu, prisidėtų prie jos augimo savo idėjomis ir žiniomis. Atranką perėjęs ir į programą patekęs kandidatas jungiasi į jam paskirto skyriaus darbą, prisideda prie projektų ir lankosi įvairiausiuose susitikimuose. Neretai koridoriuose sutinka ir NATO Generalinį Sekretorių.

Ši institucija kiekvienais metais laukia stažuotojų ir mielai integruoja juos į tikrą NATO pareigūnų darbą. Kadangi tai dvikalbė organizacija, darbas dažniausiai vyksta anglų kalba (reikalaujama turėti C1–C2 kalbos lygį). Prancūzų kalba nėra būtina, tačiau rekomenduotina, – Briuselis yra puikus miestas jos mokytis.

Atrinkti stažuotojai gauna 1 235 eurų (kasmet augančią) stipendiją, tačiau patys turi susirasti gyvenamąją vietą. Šis iššūkis įveikiamas, mat Briuselis yra gerai žinomas kaip stažuotojų miestas, nes jame įsikūrusios daugybė Europos Sąjungos institucijų, siūlančių savas programas.

NATO stažuotojų programoje kasmet daugėja ir lietuvių, norinčių įgyti patirties tarptautinės politikos ir gynybos klausimais. Didelis pastatas ir atranka neturėtų išgąsdinti: įgysite patirties, susipažinsite su šios srities profesionalais ir pajusite, ką reiškia gyventi diplomatijos pulsu didžiajame Briuselyje.

Daugiau informacijos galite rasti

<https://www.nato.int/cps/en/natohq/71157.htm> x

+ NATO kviečia jaunus gynybos ir saugumo talentus jungtis į stažuotojų gretas.

LIETUVOS ŠAULIŲ SAJUNGA IŠEIVIJOJE

Diskusijos dėl Šaulių sąjungos atkūrimo išeivijoje tarp lietuvių prasidėjo 1952 metų pradžioje. Vaidievtis Andrius Mantautas (Vlado Putvinskio vaikas) savo šeimos ratelyje pasiūlė atkurti senelio Vlado Putvinskio įsteigtą ir išpuoselėtą gausiausią ir garbingiausią tarpukario Lietuvoje veikusią organizaciją – Lietuvos šaulių sąjungą ir išeivijoje tęsti V. Putvinskio darbą JAV, Kanados ir kitose valstybėse gyvenančių lietuvių bendruomenėse.

J šį darbą, kurio pagrindiniai siekiai buvo atkurti nepriklausomą Lietuvos valstybę, manyta pakviesti V. Putvinskio bendražygius ir spėjusius į Vakarus pasitraukti nepriklausomos Lietuvos šaulius. Šio klausimo įgyvendinimo ėmėsi Šaulių sąjungos įkūrėjo V. Putvinskio šeimos nariai Aleksandras Mantautas, Sofija Pūtvinskaitė-Mantautienė (V. Putvinskio duktė) ir V. A. Mantautas. Subūrę iniciatyvinę grupę, pavadintą Organizaciniu atkūrėjų branduoliu, kuriai priklausė A. Mantautas, S. Putvinskaitė-Mantautienė, V. A. Mantautas, plk. Mykolas Kalmantas (buvęs LŠS viršininkas), Eugenija Klupšienė (gyvenanti Kanadoje), Alfą Valatkaitis (kiek vėliau įsitraukė adv. Rapolas Skipitis, gen. Kazys Musteikis, Ona Putvinskaitė-Tercijonienė (V. Putvinskio duktė), dr. Vincas Tercijonas, dr. Vanda Daugirdaitė-Sruogienė, prof. Emilija Pūtvytė (V. Putvinskio duktė), Raminta Mantautaitė-Molienė, buvę Lietuvos Respublikos Vyriausybės nariai, mokslo ir visuomenės veikėjai ir kiti), ėmėsi organizacinio darbo.

TEKSTAS: Stasys Ignatavičius
NUOTRAUKA: Jonas Kuprys

1. Lietuvos šaulių sąjungos išeivijoje šauliai Marketo parke Čikagoje prie paminklo, skirto S. Dariaus ir S. Girėno skrydžiui atminti.

Pagrindinis darbų krūvis teko V. A. Mantautui, kuris turėjo parengti LŠS Tremtyje (taip buvo nutarta vadinti atkurtą organizaciją, o nuo 1990 metų Lietuvos šaulių sąjungą išeivijoje (LŠSI)) atkūrimo planą, kuris 1953 metų sausio 29 dieną buvo pateiktas svarstyti Organizaciniam atkūrėjų branduoliui. Tačiau apie šį planą buvo diskutuojama iki 1953 metų vasaros, o vėliau, pačiam autoriui pasiūlius, vienbalsiai atmestas kaip netinkamas to meto sąlygoms. Organizacinis atkūrėjų branduolys nutarė pradėti darbą ne nuo padalinių, o centrinės būstinės steigimo.

Nusprendus darbą pradėti nuo organizacijos branduolio formavimo, iniciatyvinė grupė suformulavo savo tikslus ir uždavinius: priimti moralinę ir teisinę atsakomybę už LŠST atkūrimą, pritraukti kuo daugiau buvusių šaulių ir jiems prijaunusiųjų, sudaryti stiprų centrinį organizacijos organą, visur propaguoti šaulių idėjas, teikti metodinę pagalbą besikuriantiems šaulių vienetams ir, atlikus paruošiamuosius darbus, sušaukti LŠST vienetų atstovų suvažiavimą. Buvo pasiskirstyta pareigomis ir užduotimis. Vadovauti iniciatyvinei grupei patikėta A. Mantautui, sekretoriumi ir darbo koordinatoriumi-ryšininku tapo V. A. Mantautas, moterų šaulių veiklos klausimus spręsti patikėta S. Mantautienei, atstovu Čikagoje išrinktas A. Valatkaitis, Toronte (Kanadoje) – E. Klupšienė.

1953 metų pabaigoje iniciatyvinė grupė jau buvo gerai pasiruošusi aktyviai organizacinei veiklai. Lietuviškai spaudai JAV ir Kanadoje buvo išsiųsti straipsniai apie Šaulių sąjungą, paruošti trys V. Putvinskio biografijos konspektai, jo minčių rinkiniai ir straipsniai. Beveik visus V. Putvinskio biografinius darbus paruošė V. A. Mantautas. JAV ir Kanados miestuose lietuvių gretose augo LŠST atkūrimo šalininkų ir rėmėjų būreliai.

Kadangi nuo pat pradžios buvo laikomasi griežto įsitikinimo, kad Šaulių sąjungą turi būti atkurta vadovaujantis V. Putvinskio ideologijos principais, tinkamiausia proga išeiti į viešumą su LŠST atkūrimo mintimi buvo V. Putvinskio 25-ųjų mirties metinių minėjimas 1954 metų kovo mėnesį.

1954 metų kovo 7 dieną Tėvynės Mylėtojų Draugijos 2-oji kuopa organizavo V. Putvinskio mirties metinių minėjimą,

kuriame dalyvavo per 100 tautiečių, Čikagos lietuvių auditorijoje buvęs LŠS viršininkas plk. M. Kalmantas iniciatyvinės grupės vardu susirinkusiems viešai paskelbė apie organizacijos atkūrimą Lietuvos šaulių sąjungos tremtyje vardu. Šis pranešimas buvo sutiktas garsiomis ovacijomis ir pritarmu. Taip pat minėjime buvo pritarta iniciatyvinės grupės darbo planui: branduoliui toliau dirbti organizacinį darbą kaip LŠST Laikinajai Centro valdybai, išsiaiškinti Sąjungos atkūrimo ir veiklos galimybes, tada sušaukti visuotinį šaulių vienetų atstovų suvažiavimą. Po LŠST atkūrimo paskelbimo buvo sudaryta komisija LŠST statuto projektui parengti. Komisiją sudarė LŠST Laikinosios centro valdybos nariai V. A. Mantautas, plk. M. Kalmantas ir A. Valatkaitis. Šis darbas buvo atliktas 1954 metų birželio 29 dieną. Po LŠST statuto paruošimo V. A. Mantautas buvo įgaliotas nuvykti į Torontą ir Vašingtoną išsiaiškinti LŠST veiklos JAV ir Kanadoje teisėtumo perspektyvas. Jam lankantis Toronte 1954 metų liepos 11 dieną buvo įsteigtas pirmasis šaulių padalinys išeivijoje – Toronto šaulių klubas (vėliau – Toronto V. Pūtvio šaulių kuopa).

Pagrindinės kliūtys, atkuriant ir įteisinant LŠST, buvo pokario laikais tam tikruose išeivijos lietuvių sluoksniuose ir JAV bei Kanados saugumo organuose vyravusi Sovietų Sąjungos propagandos primesta nuomonė apie profašistinę Šaulių sąjungos orientaciją, neturėjimas savo teritorijos, lietuvių užimtumas, jiems aktyviai dalyvaujant įvairių visuomeninių organizacijų veikloje ir kt. Tačiau Organizacinio branduolio nariams pavyko įveikti šiuos sunkumus V. A. Mantauto vizito Vašingtone metu.

1954 metų rugpjūtį LŠST Laikinosios centro valdybos sekretorius V. A. Mantautas vyko į Vašingtoną. Pirmiausia buvo aplankytas Lietuvos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotas ministras Povilas Žadeikis, kuris nuoširdžiai pritarė LŠST atkūrimui, prižadėjo moralinę paramą ir leido visose JAV valstybinėse įstaigose paminėti jo vardą kaip Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro (1919 metais P. Žadeikiui esant krašto apsaugos ministru, Šaulių sąjungą Lietuvoje buvo legalizuota ir priimta krašto apsaugos ministerijos globon). Vadovaudamasis ministro P. Žadeikio, taip pat tuometinio pasiuntinybės patarėjo Juozo Kajecko patarimais, V. A. Mantautas susisiekė su įvairiais JAV valdžios pareigūnais bei įstaigomis ir jų buvo užtikrintas, kad Lietuvos šaulių sąjungą nėra įtraukta į JAV teisingumo ministerijos subversyviųjų organizacijų sąrašą. Buvo gauta daug šauliams reikalingos informacijos ir gerų, konkrečių pasiūlymų dėl šaulių vienetų veikimo būdų, jų taisyklių turinio ir registravimo procedūros.

1954 metų rugpjūčio 15 dieną buvo įsteigtas Čikagos šaulių klubas (vėliau – Čikagos Vytauto Didžiojo šaulių rinktinė), kuriam V. A. Mantautas, pasinaudojęs Vašingtone gautais patarimais, parengė veiklos taisykles, kurios, kaip ir pats klubas, 1955 metų sausio 26 dieną buvo oficialiai įregistruotos Čikagos savivaldybėje ir kiek vėliau – Iliojaus valstijos administracijoje.

Organizacinio branduolio narių pastangomis, padedant Lietuvos diplomatinės tarnybos vadovui Stasiui Lozoraičiui, Lietuvos įgaliotajam ministrui P. Žadeikiui, VLIK'o pirmininkui prelatui Mykolui Krupavičiui, O. Kersteno komitetui ir kitiems, per beveik dvejus metus trukusį darbą pavyko įteisinti LŠST veiklą JAV ir Kanadoje. LŠST atkūrėjas V. A. Mantautas didžiausiu savo laimėjimu laikė Šaulių sąjungos atkūrimą ir visada prisiminė tą nelengvą darbą: „Šaulių sąjungą ir be manęs būtų atkurta, bet džiaugiuosi, kad man pavyko tą reikalą paskubinti. Aš visą laiką tikėjau, kad kada nors Lietuva bus laisva, ir buvo liūdna, kad nėra šaulių...“

1957 metų birželio 29 dieną Čikagoje įvyko pirmoji LŠST laikinosios vadovybės ir šaulių vienetų atstovų konferencija, kurios metu buvo nutarta 1958 metais sušaukti LŠST dalinių atstovų suvažiavimą, kurioje išrinkti LŠST Centro valdybą, garbės teismą, kontrolės komisiją ir patvirtinti statutą. 1958 metų liepos 5 dieną įvykusiame pirmajame LŠST dalinių atstovų suvažiavime LŠST Centro valdybos pirmininku buvo išrinktas Aleksandras Mantautas.

Šiandien išeivijos šauliai aktyviai dalyvauja daugelyje lietuviškų renginių, palaiko ryšius su JAV lietuvių bendruomene ir kitomis organizacijomis. Šauliai visada pasiryžę ir toliau gyvuoti išlaikydami ir puoselėdami tautines, pilietinio ir patriotinio sąmoningumo vertybes. Šauliai išeivijoje aktyviai prisideda prie įvairių akcijų įgyvendinimo: paramos Ukrainai, dalyvauja talkose, kuriomis siekiama išlaikyti lietuvių paveldą (paminklus, archyvus, antkapius ir t. t.). Tai savanoriška lietuvių tautinė ir kultūrinė organizacija, puoselėjanti lietuvių patriotizmą išeivijoje, skatinanti išlaikyti ir stiprinti meilę bei pagarbą savajai kilmei ir kalbai, bendradarbiaujanti su Lietuvos šaulių sąjunga. x

KANOPOS, ILTYS IR GELUONIS. 10 GYVŪNŲ KARIUOMENĖJE

1

14

TEKSTAS: Greta Mazurkevičienė
NUOTRAUKOS: Vytauto Didžiojo
karo muziejus

1. Paminklas Voicekui Jungtinėje Karalystėje.
2. Freska, vaizduojanti Hanibalo žygį per Alpes. Kapitolijs muziejus, Roma
3. Eilinis Voicekas.
4. Kapralas Džekis.

„Trimito“ skaitytojams pristatoma rubrika apie gyvūnus kariuomenėje. Ankstesniame straipsnyje supažindinome su šunimis, žirgais ir pašto karveliais, šį kartą pažintį su dar 7 gyvūnais kariuomenėje kviečiame tęsti toliau. Daugiau apie gyvūnus kariuomenėje galite susipažinti Vytauto Didžiojo karo muziejaus parengtoje kilnojamojo parodoje „Kanopos, iltys ir geluonis. 10 gyvūnų kariuomenėje“.

DRAMBLIAI – PRAEITIES KARIAI IR MIRTINAS GINKLAS

Didžiausi sausumos žinduoliai karo metu galėjo pernešti sunkius krovinius ir sugriauti tvirčiausias priešų užtvanas. Dažniausiai drambliai buvo koncentruojami puolimo smaigalyje ir bėgdami 30 km per valandą greičiu galėdavo pralaužti priešo priekinę liniją. Drambliai, ant kurių sėdėdavo vadeliotojai, nesustodavo ties pėstininkų rikiuotėmis, o sutrypdavo juos sėdami baimę ir chaosą. Šie gyvūnai kartais būdavo šarvuoti, ant jų jodavo lankininkai ir svaidomosiomis ietimis ginkluoti kariai. Vėliau karo drambliai tapo tikru mirtinu ginklu, nes prieš mūsų jiems buvo duodama gerti stimuliatorių ar vyno, po kurio gyvūnai tapdavo nekontroliuojami.

Senosios Indijos karalystės pirmosios pradėjo dramblius naudoti kaip „gyvus tankus“. Vėliau ši praktika išplito ir kituose kraštuose. Yra žinoma, kad garsiojo Kartaginos karvedžio Hanibalo kariuomenės smogiamoji jėga buvo karo drambliai, kuriuos galima palyginti su XX amžiaus tankais – joks priešas negalėjo susidoroti su tokiu sunkiu koviniu daliniu. Hanibalas su keturiomis dešimtimis karo dramblių kirto Alpes, tačiau tikslą pasiekė tik vienas dramblys, ant kurio jojo pats karvedys.

Tik atsiradus patrankoms dramblių pranašumas dingo. Stambiausi sausumos žinduoliai buvo atsparūs mušketų šūviams, bet bejėgiai prieš patrankas. Vis dėlto dar 1987 metais Irako kariuomenė naudojo dramblius sunkiajai ginkluotei pernešti.

TALISMANAI – KAPRALAS DŽEKIS IR EILINIS VOICEKAS

Pirmojo pasaulinio karo metu vienas iš Didžiosios Britanijos karių paprašė leidimo į karą pasiimti naminį pavianą. Beždžionė vardu Džekis dėl savo elgesio per trumpą laiką tapo pėstininkų pulko talismanu. Jis turėjo savo uniformą, valgė su šakute ir peiliu, dalyvavo mūšiuose ir ropojo per apkasus, kareiviams pypkėje pridedavo tabaką ir galėjo iš toli pastebėti priešą. Džekis buvo sužeistas, o pasveikęs buvo paaugškintas iki kapralo (puskarininkų laipsnis) ir apdovanotas medaliu už drąsą. Gyvūnas, kaip tikras karys, gavo pensiją!

Antrojo pasaulinio karo metais vienas garsiausių gyvūnų buvo meška, kurią nusipirko lenkų kariai, tarnaujantys Didžiosios Britanijos pajėgose Irane. Meškiukas gavo Voiceko vardą ir greitai susidraugavo su kariais, kurie išmokė jį rūkyti cigaretes, atiduoti pagarbą ir eiti imtynių. Voicekas su savo daliniu keliavo

2

po Siriją, Palestiną ir Egiptą. Lenkų vadai suteikė Voicekui eilinio laipsnį ir nuo to laiko meškinas gaudavo kareivio davinį, įskaitant alkoholį ir cigaretes, miegodavo vienoje patalpoje su kariais ir netgi dalyvavo rytinėje rikiuotėje ir mankštoje. Viename nuožmiausių Antrojo pasaulinio karo Montekasino mūšyje jis ėjo neeilines pareigas – padavinėjo ir nešiojo artilerijos sviedinius. Neilgai trukus Voicekas buvo įamžintas ir dalinio, kuriame tarnavo, emblemoje.

ŠIKŠNOSPARNIAI BOMBONEŠIAI

„Šikšnosparnių bomba“ – tai pats mažiausias sprogmuo karinės aviacijos istorijoje, kurį į taikinį turėjo pernešti šikšnosparnis.

Antrojo pasaulinio karo metais karo reikmėms panaudoti šikšnosparnius kilo JAV stomatologui, kuris sukrėstas japonų atakos prieš JAV karinę jūrų bazę Pearl Harbore pasiūlė mažytes padegamąsias bombas, kurias virš Japonijos miestų turėjo pernešti šikšnosparniai. Sugauti šikšnosparniai turėjo būti „užmigdomi“, prie jų pritvirtinus uždelsto veikimo sprogmenis sudedami į specialius kontenerius, išmetamus virš priešų teritorijos, iš kurių išskridę šikšnosparniai puldavo slėptis į pastatus, o po kurio laiko – sprogdavo... JAV planavo išmesti šimtus tokių „bombų“ virš Japonijos, buvo tikimasi, kad šikšnosparniai-kamikadzės būtų padarę didžiulės žalos, nes dauguma japonų namų buvo pastatyti iš medžio ir popieriaus. JAV kariuomenė šiam eksperimentui panaudojo daugiau nei 6 tūkstančius šikšnosparnių, tačiau atominės bombos išradimas 1945 metais pakeitė planus. Vis dėlto šikšnosparnių nešamos bombos tikrai sugebėjo padegti netikrą Japonijos kaimą, JAV kariuomenės angarą ir generolo automobilį. »

3

4

JACKIE
Mascot of the 3RD 5TH AFRICAN INF.

5

BITĖS GELUONIS — MIRTINAS GINKLAS

Geluonį turinčios bitės gali tapti efektyviu ginklu kare! Žmogaus gyvybei grėsmė iškyla įgėlus iki 200 bičių, tačiau mirtinas gali būti ir vienas bitės įgėlimas! Senovės graikai, romėnai ir kitos civilizacijos šiuos vabzdžius naudodavo kaip mažyčius karo ginklus, kad atbaidytų priešo karius. Puolantieji kartais katapultuodavo avilius per tvirtovės sienas. Romos kariai viename iš mūšių buvo apnuodyti nuodingu medumi. Tiesiogiai bitės buvo naudojamos per pilių apsiaustis viduramžiais, taip pat per Pirmąjį pasaulinį karą ir Vietnamo karą.

Šiomis dienomis bitės naudojamos taikesniems tikslams – sausumos minų paieškai. Mokslininkai bičių spiečių per kelias dienas gali paversti profesionalia „specialiųjų tarnybų komanda“, nes šios greitai mokosi. Ypač šie vabzdžiai pasitarauja Balkanų šalyse po karinių konfliktų likusioms nesprogusioms minoms surasti, nuo kurių vis dar nukenčia žmonės. Bitės maitinamos cukraus ir trotilo mišiniu – taip jos išmoksta sieti sprogmenų kvapą su maistu. Dėl savo dydžio bitės pranašesnės už šunis ar žiurkes, kurie paprastai naudojami ieškant minų, tačiau pastarieji dažnai patys tampa minų aukomis.

DELFINAI IR JŪRŲ LIŪTAI

Karinėms reikmėms valstybės pasitelkė ir delfinus bei jūrų liūtus. Jie puikiai mato prietemoje, gerai girdi po vandeniu ir geba labai greitai mokytis. Nuo 1960 metų delfinai kartu su jūrų liūtais JAV kariniam jūrų laivynui padėdavo patruliuoti ir ieškoti jūroje minų. Delfinai gali aptikti objektus po vandeniu, siųsdami seriją garsų, kurie atšoka nuo objektų ir grįžta atgal. Tai jūrų žinduoliui leidžia susidaryti objekto atvaizdą, kurį galima perduoti dresuotojui naudojant atsakymus „taip“ arba „ne“. Tokios minų ieškojimo galimybės buvo naudojamos 1991 metais per Persijos įlankos karą. 2003 metais delfinai buvo panaudoti Irako kare, čia jie pakrantėje, jūros dugne, ieškojo minų.

Prie jūrų liūto saugos diržu pritvirtinta kamera galima stebėti povandeninį pasaulį. Vienas jūrų liūtas, du dresuotojai ir guminė valtis gali atstoti bet kokį karinį jūrų laivą, jo komandą ir grupę narų. JAV San Diego karinėje bazėje iki 2009 metų buvo dresuojama 80 delfinų, 82 jūrų liūtai ir vienas banginis. »

+ Dėl savo dydžio bitės pranašesnės už šunis ar žiurkes, kurie paprastai naudojami ieškant minų, tačiau pastarieji dažnai patys tampa minų aukomis.

6

7

8

- 5. Bitės geluonis - mirtinas ginklas.
- 6. JAV karinio jūrų laivyno jūrų liūtas mokomas aptikti įtartinus povandeninius objektus.
- 7. JAV karinio jūrų laivyno delfinas atlieka išminavimo darbus Persijos įlankoje.
- 8. Šikšnosparnių bomba.

9

KUPRANUGARIAI – „DYKUMŲ LAIVAI“

Dabar retai kariai naudojami kupranugariais, tačiau anksčiau kai kuriose pasaulio vietose jie labai pasitarnavo. Kupranugariai ypač naudingi sausringose vietovėse ir dykumose, nes gali ilgai išverti be vandens. Arabų kariai dažnai jodavo ant kupranugarių per mūšius prieš kitas gentis. Kupranugariai nebuvo tokie naudingi, jei gamtos sąlygos nebūdavo panašios į jiems tinkamas, todėl juos pamažu pakeitė žirgai. Kupranugarių naudą mūšio lauke sumažino ir šaunamųjų ginklų tobulėjimas.

Kupranugarius į pagalbą atliekant žvalgybines ekspedicijas XIX amžiuje pasitelkė ir JAV ginkluotosios pajėgos, kurios įsigijo ir į JAV atgabeno per 70 kupranugarių.

Kupranugariai buvo naudojami ir per Pirmąjį pasaulinį karą dykumose tiekiant vandenį kariams, patruliuojant, gabenant sužeistuosius ir kaip transporto priemonė pristatant karius į mūšį. 1916 metais buvo suformuota Imperatoriškoji kupranugarių korpuso brigada, sudaryta iš Didžiosios Britanijos ir Sandraugos kariuomenės karių.

Brigada veikė Artimųjų Rytų ir Afrikos dykumose, taip pat dalyvavo ir kautynėse Palestinoje. Iš viso brigadoje buvo beveik 4 000 kupranugarių.

Lietuvos kariuomenėje taip pat kurį laiką buvo kupranugaris! Šį nešulinį, pagalbinį gyvūną Nepriklausomybės kovų metu Lietuvos kariuomenė kaip trofėjų atėmė iš bolševikų, kupranugaris gavo „raudonojo vardą“. Kariams jis tapo tikra įdomybe, kurią norėjosi išvysti ir greta nusifotografuoti. Po kurio laiko kupranugaris buvo perduotas steigiamam Karo muziejui kaip „transporto priemonė“.

ŠIAURĖS ELNIAI

Šiaurės elnius naudojo suomių kariai Žiemos kare (1939–1940 m.), kovodami su šalį užpuolusia Sovietų Sąjunga. Karas vyko žiemą, tad suomių kariai į pagalbą pasitelkė ištvermingus ir atšaurių oro sąlygų nebijančius šiaurės elnius. Šie gyvūnai labai savarankiški, maisto susiranda patys, todėl jiems nereikia jokios priežiūros. Dar viena svarbi šių gyvūnų savybė – jie neskleidžia jokių garsų – šunys ar žirgai kelia vienokį ar

kitokį triukšmą, o elniai – ne, ši jų savybė buvo labai vertinga žvalgyboje ir kitose operacijose. Šiaurės elniai suomių kariams teikė mobilumą, nes jie gali eiti ten, kur neina jokia technika. Jie pernešdavo amuniciją, maistą ir sužeistuosius. x

+ **Kupranugarius į pagalbą atliekant žvalgybines ekspedicijas XIX amžiuje pasitelkė ir JAV ginkluotosios pajėgos, kurios įsigijo ir į JAV atgabeno per 70 kupranugarių.**

10

11

9. Lietuvos kariuomenės pėstininkai su Nepriklausomybės kovų metu iš bolševikų atimtu karo grobiu – dvikupriu kupranugariu. Kaunas, Žemieji Šančiai, XX a. 3 deš. pr. VDKM Fotografijų rinkinys

10. Lietuvos kariuomenės pėstininkai su dvikupriu kupranugariu. XX a. 3 deš. pr. VDKM Fotografijų rinkinys

11. Suomių karys už pavadžio laiko šiaurinį elnią. Kare šie gyvūnai pasitelkti amunicijai pernešti ir sužeistiesiems gabenti.

BALANDIS

Balandžio 1 d.	Balandžio 23 d.
Antroji šv. Velykų diena	1894 metais Žviliūnų kaime (Subačiaus vlsč.) gimė vienas iš Lietuvos kariuomenės kūrėjų, Nepriklausomybės kovų dalyvis gen. ltn. Jonas Jackus. Mirė 1977 metų vasario 3 dieną Kaune
Balandžio 4 d.	Balandžio 24 d.
1919 metais išrinktas pirmasis Lietuvos Respublikos prezidentas Antanas Smetona 1919 metais Lietuvos kariai išvijo bolševikus iš Žaslių ir Daugų	1794 metais išlaisvintame Vilniuje sudaryta sukilėlių prieš Rusijos okupaciją vadovybė – Lietuvos Vyriausioji Taryba. Plk. Jokūbas Jasinskas pripažintas visų Lietuvos karinių pajėgų vyriausioju vadu
Balandžio 9 d.	Balandžio 28 d.
1794 metais Lietuvoje prasidėjo nacionalinio išsivadavimo sukilimas	1919 metais Lietuvos kariai išvijo bolševikus iš Pagirių ir Vievio
Balandžio 10 d.	Balandžio 30 d.
1919 metais Kelmėje gimė Kanados pabaltiečių ir išeivijos lietuvių visuomenės veikėjas, vienas iš Vilniaus šaulių rinktinės Kanadoje steigėjų ir pirmasis pirmininkas, ilgametis LŠS tremtyje Centro valdybos narys ir Toronto V. Pūtvio šaulių kuopos pirmininkas, šaulių dalinių Hamiltone, <i>St. Catherine's</i> ir <i>Sadberyje</i> įkūrimo iniciatorius, buvęs <i>Baltic Veteran's Corps</i> ir <i>Baltic Veteran's League</i> in Canada kelių kadencijų pirmininkas, LŠSI garbės narys ir LŠS garbės šaulys, ilgametis LŠSI garbės teismo pirmininkas Stasys Jokubaitis. Mirė 2008 metais Toronte	1924 metais įkurta Lietuvos karininkų ramovė – visuomeninė nepolitinė karininkų organizacija. Atkurta 1993 metų balandžio 2 dieną 2004 metais artilerijos batalionui suteiktas generolo Romualdo Giedraičio vardas.
Balandžio 16 d.	
1794 metais Šiauliuose paskelbtas pirmasis Lietuvos kariuomenės sukilimo aktas, sukilėlių vadu paskelbtas Jokūbas Jasinskas	
Balandžio 23 d.	
1794 metais Jokūbo Jasinsko vadovaujami Lietuvos sukilėliai išvadavo Vilnių nuo carinės Rusijos įgulos	

MŪSŲ GINKLAS, MŪSŲ MOKSLAS – LIETUVAI TĖVYNEI!

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA

PRASMINGA IR GERBIAMA
PROFESIJA

2 BAKALAURO STUDIJŲ
PROGRAMOS

STIPENDIJA IR KARIŲ
SOCIALINĖS GARANTIJOS

ŠIUOLAIKINĖS GYVENIMO
SĄLYGOS

100 % VALSTYBĖS
FINANSUOJAMOS
STUDIJOS

VADO PAREIGOS

KARJERA LIETUVOS
KARIUOMENĖS
VIENETUOSE, NATO
ŠTABUOSE

WWW.LKA.LT

+370 682 31 072

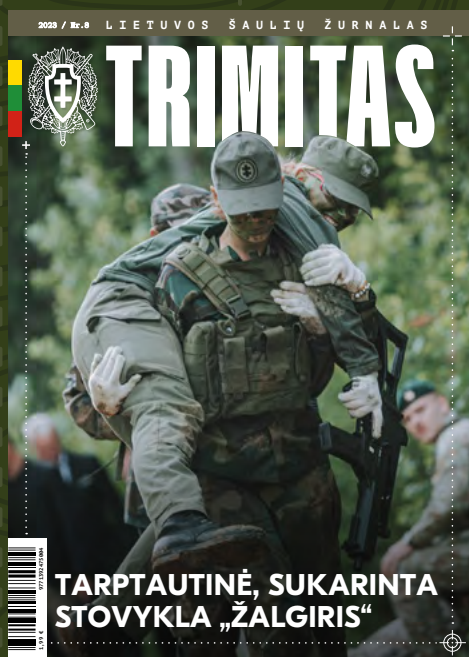
LKA.ATRANKA@MIL.LT

@karoakademija

@lietuvos_karo_akademija

lietuvos karo akademija

PRENUMERUOK IR SKAITYK 2024

Prenumerata metams – 20 eurų
Prenumerata pusmečiui – 10 eurų

www.prenumerata.lt